

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petít sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Kvittér petít sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szombat, január 23.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezércikk: A király és a bank.
- Az adóreform.
- A Balkán események.
- A „lappangó” válság.
- Megvalósítandó feladatok.
- Az életunt joghallgató.
- A cigaretta a női szakaszban.
- Veszélyes a Kossuth-utcai iskola épület.
- Gázsavú ivóvíz.
- Medgyaszay Vilma Aradon.
- Öngyilkosság a betegágyban.
- Alaptalan vádak.
- Gyorsmotor és tehervonat karambolja.
- Szerencsétlenség az aradi korcsolyapályán.
- Az olasz király az abruzzói herceg ellen.
- Tarkaságok.
- Tárca: Kérdezze meg a lányomat. Írta: Ujvári Péter.

A király és a bank.

Arad, január 22

A király nem akarja az önálló magyar bankot. Vannak, akik meglepőnek és vannak, akik előrelátótnak veszik ezt a dolgot. Természetes, hogy az uralkodó mindent, ami a monarchia két állama között való szövetségen lazíthat, nem lát szívesen; de eddig az volt a hit, hogy a király esupán a katonai kérdésekben foglal állást a közösség merev és megbont-hatatlan fentartása mellett. Maga az, hogy a paktumba a bankkérdést nem találták szükségesnek befoglalni, azt a látszatot kelthette, hogy a bankkérdést az uralkodó egy sorba helyezi azokkal a belügyi problémákkal, ame-

lyek tekintetében a koalíció szabad kezét kapott.

A dolog azonban másként áll. A király Apponyi Albert grófot kihallgatáson fogadta a bankkérdés ügyében. Hivatalosan a kihallgatás célját úgy tüntetik föl, hogy azon Apponyi gróf a függetlenségi párt álláspontját ismertette az önálló bank dolgában, a mint azt rövid idő múlva a függetlenségi pártnak egy másik vezető politikusa, Justh Gyula is meg fogja tenni. A kézen fekvő valószínűség azonban a mellett szól, hogy az audiencián inkább a király tárta elő a maga álláspontját, a mely az önálló banknak forma szerint való megoldása, az úgynevezett kartellbank eszméjétől is távol van. A királynak ezt az állásfoglalását a külpolitikai helyzettel, különösen pedig Bosznia és Hercegovina annexiójával indokolják, a mely nem engedi meg a két állam közgazdasági viszonyainak legkisebb rázkódtatását sem. Helye lehet talán annak a föltevésnek is, hogy a korona az annexió nélkül se járult volna hozzá a jegybank szétválasztásához: de az e fölött való disputa elméleti értékű. A tény maga az, hogy a korona az önálló bank ellen vetet emelt.

A bankkérdés, ha szelid formák között is, most ugyanott áll, ahol a katonai „komplexum” néhány év előtt. Hogy ezuttal a korona ellenzése nem fog egy újabb chlopy-i kéziratban kifejezésre jutni, hogy az emlé-

kezetes szeptember 23-i audiencia nem ismétlődik meg, csak azért van, mert az uralkodó nem találja magát olyan ellenállással szemben, mint akkor. Ilyen ellenállás egyébként se a parlamentben, se a nemzet részéről alig képzelhető. Azokban a körökben, akik a bankkérdés megítélésére a politikusokkal egyformán illetékesek: a pénzügyi szakemberek is két részre szakadnak e pontnál, és — amint a képviselőház bankbizottsága által tartott ankét mutatta, — legnagyobb részük bizonyos aggodalommal várna az önálló bankot. A koronának tehát ebben könnyebb helyzete is van, s nem kell attól tartani, hogy álláspontja mélyebb járásu kríziseket idézhet elő.

A politikai naivítás legnagyobb foka lenne, ha abban bizakodna valaki, hogy a vezérő politikusoknak sikerülni fog a királyt a külön bank eszméjéhez közelebb hozni, más meggyőződésre kapacitálni. A királynak már-már el nem tagadható álláspontjával a bankkérdés, az osztrák-magyar bank szabadalmának meghosszabbítása elintézettnek tekinthető. A politikusok gondja csak arra terjedhet, hogy ez a bevezetett tény a kormányban és a pártokban minél kisebb válságot kavargasson s hogy az a parlament mai egyensúlyát meg ne ingassa. A legközelebbi négy hét alatt dől el, hogy ez a törekvés mennyire járt sikerrel.

Kérdezze meg a lányomat.

Írta: Ujvári Péter.

Bébé asszony a leányához simult és csi-csergett, meg csatogott, mint egy kis madár.
— Nagyszerűen mulattunk Pisztorénál, — szólt igazi gyermekmosolylyal.
Magda kedves komolykodással nézte anyja apró kecses alakját, arcán a finom vonalakat és fekete haját, amely puha gyűrűkben hullámlzott alá a fehér nyakra. Mikor a csópp asszony mindig Garzónét emlegette, meg Szájbélyné, Magda csendesen elnevette magát.
— Más nem volt ott? Bébé, igazat szólj.
A szegény Bébé elpirult. A szeme is nedves lett, úgy elpirult.
— Senki, hidd el, senki. Bizony Isten, Magdus.
Magda megfenyegette.
— Hát az a Kerekes?
Bébé most már komolyan megijedt. Azt a Kerekest nem lehet letagadni.
— Ugy-e rossz vagyok? — rebegte alig hallhatóan és izgatottan a csipkeit tépdeste.
— A tündérem vagy, anyuei, — nyugtatta meg Magda.
— Rossz tündér vagyok, tudom. Mindig csak magammal törődöm. Aztán nem tudok komoly lenni, úgy nézem az életet, mintha játékok volna. Azt se tudom, téged hogyan neveltek fel.
— Jól, nem látod? — nevetett Magda. — Nézd, milyen erős vagyok.

— Oh, te erős vagy, — szólt Bébé és reá-függesztette imádó tekintetét.
— Derék ember ám az a Kerekes, — füzte tovább Magda a beszédet.
— Ugy-e? csattant ki belőle ártatlanul az őszinteség.
Magda nevetett:
— No látod.
Bébé megértette, hogy végképen elárulta magát. Kioldózkodott Magda öleléséből és szépen, csendesen a másik szobába ment.
Kimondhatatlan gyöngédséggel nézett Magda az eltávozó csópp után.
— Szegény Bébé, — szánakozott fölötte.
— Az a mihaszna Kerekes elcsavarta a fejét. No de csak idejőjön, majd eligazítom én a dolgot. El én.
Arcáról leolvadt a lány gyöngédség és olt-hatatlan energia parázslott ki a szeméből. Ez a felséges leány roppant erős tudott lenni, mikor azt gondolta, hogy bántalom érte az édes anyját. A sorsnak valami tréfás szeszélye kicsere-lyelte a szerepeiket. Az anyja kiesike volt és bátor, ő meg nagy és hatalmas. Hát ő lett a vezetője és az oltalmazója, amaz meg engedelmességet neki, mert érezte, hogy ő a gyöngébb és oltalom nélkül elpusztulna, ha valami isteni csuda eddig meg is tartotta. Mert repkény-természete volt és bele kellett ölelni magát az erősebbe. Magda nem élt vissza a hatalmával. Anyagi könyörületes-ség nemesítette meg az anyja iránt való szeretetét és mártírja lett az önzetlenségnek, amde

ő ezt nem érezte. Tizennyolc esztendő múlt és az ő lelke is álmodott édes leányálmokat. De erős eltökélés volt a szívében, hogy nem gondolt egyébre, csak gyermeki kötelességére, amelyeket persze félremagyarázott. Hogy az a fordított szerep nem természetes, arra sohse gondolt. És hogy az ő szépsége nem érdemi a korai hervadást, az se jutott eszébe. Ugy érezte, hogy isteni küldetése van és heroizmusa élet-célul szentesítette ezt.
Arról gondolkodott épen, hogy beleszól az anyja csendesen szövődő regényébe, mikor látogató jelentkezett.
— Jó napot, Pali, — köszöntötte szívélyesen. — Mi jót hozott?
Benkő Pali szerelmes volt, hát csak természetesen, hogy ostobát felelt:
— Magamat. Nem elég?
— Dehogynem, — nevetett Magda.
Pali nagy és komoly gondolatokat forgatott elméjében, de ahogy Magda a szemébe nézett, úgy érezte, hogy a gondolatok úgy el-égnek az agyában, mint a réti fű, mikor rajta tűz a nyári nap. De azért mégis csak a szemébe nézett és hosszú küzködés után így szólt:
— Magda, maga nagyon jól tudja, miért jöttem. Hát ne gyötörjön.
Magda nem felelt mindjárt. Tudta, hogy Pali szereti, de ilyen heves ostromra nem tartotta elég elszánnak. A váratlan beszéd meglepte és megzavarta. De ez csak egy szempil-lantásig tartott. Aztán magint nyugodt lett.

Az adóreform.

A képviselőház ülése.

— Fővárosi tudósítónktól. —

Budapest, január 22.

Az adóreformnak tegnapi hangos vitája után ma esendes ülése volt a Háznak. Eber Antal mondott hosszabb érdekes beszédet a javaslatról s kijelentette, hogy a tőkekamatadó leszállítására javaslatot fog tenni. Az ülés végén egy hosszabb horvát beszéd is volt. A horvátok még több szónokkal fognak részt venni a vitában.

A képviselőház mai üléséről itt következik tudósításunk:

Justh Gyula elnök kevéssel 10 óra után nyitja meg az ülést. A jegyzőkönyv felolvasása és hitelesítése után az elnöki előterjesztések következtek.

Héderváry Lehel előadó több mentelmi ügyben tesz jelentést.

Ezután rögtön áttért a Ház az adójavaslatok tárgyalására.

Eber Antal az első szónok. Polemizál Sándor Pál tegnapi beszédével és vele szemben megvédi a miniszterelnököt és korszakos alkotását, az adóreformot. Sándor Pállal szemben előnyben van, amennyiben ő nem tartozik a tőkével rendelkező kereső osztályhoz, tehát teljesen elfogulatlanul bírálhatja a javaslatot. Sándor tegnap azt mondta, hogy csak két embert tart alkalmasnak adójavaslat készítésére: Lukács Lászlót és Wekerlét. Szónok ezután Lukács Lászlónak pénzügyminisztersége alatt elmondott beszédeiből bizonyítja, hogy ő sem csinált volna jobb adójavaslatot. Nem áll meg Sándornak az a védekezése sem, hogy azért nem ment el a pénzügyi bizottság ülésére, mert módosításait úgysem fogadták volna el. Szólok egyike volt azoknak a keveseknek, akik a pénzügyi bizottság ülésén módosításokat adtak be és azokat majdnem mind elfogadták. Átérve a javaslat bírálatára, nagyobb kedvezményt kíván biztosítani a sok gyermekes családnak. Nem érti a javaslat azon részét, mely az állampapirokat és zálogleveleket is megadóztatja. Ez ellenkezik az 1899. XXX. törvényekkel, mely a jövőre is adómentességet biztosít az állampapirokknak, másrészt a kormány ígéretével, aki, hogy a vételkedvet fokozza, adómentességet biztosít a papirokknak. A külföld bizalma is megrendül, ha adómentesség címen begratták magyar értékpapírok vásárlásába és most ártatlan képpel azzal állunk elő, hogy az értékpapírokat kibocsajtó pénzintézetek nem fizetnek adót. Az adómentesség nem a pénzintézetnek adott kedvez-

mény, hanem a vásárlási kedv fokozására szolgál és főképp azt célozza, hogy a vidéki pénzintézetek forgalmát elősegítse.

Molnár Jenő: Ez hát az a jó adójavaslat, már fél órája üti.

Eber Antal: Kifogásolja, hogy a javaslat külön megadóztatja a tőkéseket. Indítványt fog tenni a tőkekamatadó leszállítására. Tekintve, hogy e javaslat a kis emberek terheire könnyít, a javaslatot elfogadja.

Hermán Ferenc: Elmondja aggályait, melyet a javaslat ellen táplál, igazságtalannak tartja, hogy a földadónak és földtehermentesítési járuléknak egy adókulesa legyen. A javaslatot elfogadja.

Utána Urbanics Ferenc beszélt horvátul a javaslat ellen, egészen az ülés végéig.

A Balkán események.

Inzultus a monarkia ellen.

— Tavi aiti tudósítás.

Arad, január 22.

A mai török hírek legfontosabbja az, mely a Pallavicini úgróf által a portához benyújtott állítólagos tervezet egyes pontjainak rektifikálásáról szól. Az újabb jelentések szerint a tervezet ily formájában már nem oly megalázó a monarkiára, mint az eredeti volt.

Mai híreink a következők:

A béke feltételei.

Londonból jelentik: A Times kedden közölte az osztrák-magyar-török megegyezésről szóló jegyzőkönyv tervezetét. A Times konstantinápolyi tudósítója most azt jelenti, hogy a tervezet legfontosabb pontjait tévesen közölte. A tervezetben szó sincsen arról, hogy Ausztria-Magyarország lemondott a katolikus albánok protektorátusáról. A tervezet 8. és 9. pontja pedig a jegyzőkönyv rektifikálásáról és arról szól, hogy a jegyzőkönyvet hozzájárulás végett a török parlament elé kell terjeszteni. Helyreigazítják a lapok azon jelentését is, hogy Ausztria-Magyarország a jegyzőkönyvben kötelezte magát Törökország érdekeit a balkáni konferencián támogatni.

Megtámadott konzul tisztviselők

Konstantinápolyból jelentik: Tripolisz-ban az osztrák-magyar konzulátusnak két tisztviselője, köztük a konzul egyik fia, elment a váli-hoz, hogy az osztrák-magyar áruk boj-

kottja miatt panaszt tegyen. Utközben nagy néptömeg verődött össze, amely fenyegető állást foglalt el és az egyik konzulátusi tisztviselőt bántalmazta. Erre, eddig meg nem erősített török jelentés szerint a konzul fia botjával ráütött az egyik tüntetőre. A feldühödött tömeg elől a két tisztviselő futással volt kénytelen menekülni. A konzulátus épülete előtt óriási tömeg gyűlt össze, mely szidalmazta a monarchiát. A váli a szorongatott konzuli tisztviselők segélyére katonákat küldött, akik szétoszlatták a tömeget.

A szultán beteg.

Konstantinápolyból jelentik: Mig a Yeni Gazetta azt állítja, hogy ma a szultán harmadik nejeinek, Durhan Eddin hereg anyjának halála miatt nem ad audienciát, addig az Ikdam úgy értesül, hogy a szultán néhány nap óta rosszul érzi magát, amit más oldalról is megerősítettek. A kilátásba helyezett audienciát már két ízben elhalasztotta.

Péter király rémlátása.

Belgrádból táviratozzák: A belgrádi Otadobina ma feltűnő betűkkel azt a hirt hozza, hogy Péter király állapota aggasztó. A király — ugymond a cikk — hónapok óta nem tud aludni. Álmatlanságát az okozza, hogy folyton kísértik az 1903-i véres júniusi események és a megölt királyi pár árnyai. Megparanassolta, hogy a konak összes helyiségeit szigorúan őrizzék, de még ez sem nyugtatja meg. Minden hordár boldogabb — végzi a lap — mint Péter király, kinek gyilkosság nyomja lelkiismeretét.

TANÜGY.

(—) Beiratás. A m. kir. áll. ipari szakiskolával kapcsolatban f. évi február hó 1-én nyílik meg a dynamógép kezelők tanfolyama. E tanfolyamra főlvetetnek mindazon iparosok, szakmunkások és hivatalnokok, kik szakismereteiket e tárgykörben bővíteni akarják, magyarul írni s olvasni tudnak s a számtan legegyszerűbb műveleteit ismerik. A tanfolyam tartama két hónap. A tanfolyamra beiratkozni lehet naponta este 7-től 8 óráig a fa- és fémipari szakiskola igazgatóságánál. Az igazgatóság.

— Pali, maga javithatatlan, — dorgálta mosolyogva.

— Szeretem.

— Rosszul teszi.

— Maga is szeret, azt is tudom.

Magda most már elpirult.

— Ezt nem tudhatja.

— De tudom.

— Hát tudja.

— Akkor meg ne legyen hozzám olyan kegyetlen.

— Maga férfi; ha kegyetlenség az okosságom, elszenvedheti. De van valaki, aki nem viselhetné el a meggondolatlanságomat.

— Kicsoda?

— Az édes anyám. Kegyetlenség volna, ha magára hagynám.

Pali felugrott, mint a felőrült:

— Hát mit akar? Meg akar vönülni mellette?

Magda csöndesen mosolygott. Ő is felállt. Pali vállára tette hófelhő kezét, a szemébe nézett kedvesen, értelmesen és ragyogott a bájoságtól, mikor halkan, egyszerűen ezt mondta:

— Férjhez adom.

Benkő Pali most már nevetett. Magdát sértette ez a nevetés és harag fenyegetett sötét szeméből:

— Ez nem nevetni való.

— Magda, bossásson meg, de ez az ötlet

olyan isteni komikus, hogy nem állhattam meg nevetés nélkül. Hát férjhez adja?

— No, ne legyen már olyan bolondos, — dorgálta Magda. — Uljon le és ide hallgasson. Titokban tartottam, de magának elmondom.

Pali leült és Magda elmondta neki, hogy Bébé szerelmes. Kerekest szereti, azt a szélesvállu professzort. De amilyen gyöngé, hát nem bír határozni. Talán csak épen ő miatta, Magda miatt, fél, vagy attól fél, hogy elítélik. Hiszen ezer dologtól félhet ilyen árva asszonyka, aki sohasem tudott járni a maga lábán. Ő nem tudja nézni ezt a vergődést.

— Gondolja meg, Pali, tíz esztendő óta özvegy a szegény, milyen boldog volt, hogy apa szerette. Most senki se szereti (az én szeretetem nem számít.) Hát késő öregségig tartson ez a mostani szerencsétlenség? Olyan, mint a virág, ugy-e? Nem szerelemre teremtette az isten, nem azért, hogy valami erős ember a mellére tűzze? Kerekes neki való ember. Hát összeboronálom őket. Muszáj, Pali. Érti? Nem nézhetem a vergődését, aztán más okom is van. Rosszra vezet ilyen állapot, ha hosszúra nyúlik. Aztán sok bajjal jár szemmel tartani a szerelmeseiket. Nekem meg sok a dolgom, sokkal több, semhogy anyucit mindig gardirozhatnám. Hát azért inkább férjhez adom. Ugy ám. Maga meg legyen okos és várjon türelmesen, amíg a sor magára kerül. Most pedig menjen el, mert

ide kérttem Kerekest. Holnap, nem bánom, megint eljöhét.

— És akkor jobb lesz hozzám?

— Talán...

Pali elrohant, mintha ágyuból lőtték volna ki. Most már biztos volt a dolgában.

Egy órával később beállított Kerekes. Okos ember volt, aki megértette az okos szót. Magda meg tudott okosan beszélni.

— Kisasszony, — szólt, mikor szót értettek. — higye el, boldog leszek, ha a nagyságos asszony meghallgatásra méltat. Hiszen, mit tagadjam: régen szeretem. De vele nem lehetett beszélni. Ha valami célzást tettem, úgy elröpült, mint valami kerti pillangó.

— Most nem röpül el, — mosolygott Magda. Ott van a másik szobában.

Kerekes hálásan kezet csókolt, aztán bement a másik szobába Bébéhez.

Bébé a pamlagon kuporgott és mikor Kerekest meglátta, felsikoltott.

Hogy Kerekes mit mondott neki és ő mit mondott Kerekesnek, azt se Magda, se más nem tudhatta. Bébé olyan halkan sutogott, a hogy a virágok kilehelik az illatot. Kerekes is tompította vastag hangját. De bizonyos, hogy ők ketten megértették egymást. Mert mikor Kerekes az utolsó kérdésre feleletet várt, Bébé lehajtottá szép fejét és szörnyű pirulások között csak ennyit mondott:

— Kérem, kérdezze meg a leányomat.

A „lappangó” válság.

A király és a bankkérdés. — Apponyi audienciája. — Előterben a kartellbank. Döntés csak februárban.

Távirati tudósít s. —

Arad, január 22.

Ma már kormánykörökben is *lappangó válságnak* nevezik a politikai helyzetet. Együttal pedig azt is hirdetik, hogy a válságos helyzet tartani fog legalább is február közepéig, ha nem tovább. Ezt mondta ma Apponyi Albert gróf is, aki délelőtt egy órás audiencián volt a király előtt. Kifejtette ott a függetlenségi párt álláspontját és azt, hogy a magyar kormány a *kartellbank* alapján akar az osztrák kormánnyal tárgyalni.

Az audiencián döntés nem történt, sőt nem lesz döntés *Justh Gyula* és esetleg még néhány magyar politikus jövő heti audiencián sem. Magyar forrás szerint a király nem idegenkedik a *kartellbank* tervétől, míg osztrák részről feltűnő vehemenciával igyekeznek kimutatni, hogy a király már állást foglalt az önálló és a *kartellbank* ellen.

A politika mai eseményeiről itt következik tudósításunk:

Apponyi a király előtt

Apponyi Albert gróf kultuszminiszter, mint Bécsből táviratozzák, ma reggel fél hét órakor érkezett Bécsbe és a magyar házba hajtatott. Ott maradt fél tizenegy óráig. Ez időközben meglátogatták a minisztert *Sugh Manó* és *Hödy Gyula* országgyűlési képviselők. Apponyi fél 11 órakor hajtatott *Schönbrunnba*, ahol a király 11 órakor külön kihallgatáson fogadta. Apponyi tudvalevőleg *Kossuth Ferenc* helyett jelent meg a király előtt. *Kossuth Ferenc* betegsége akadályozta meg abban, hogy a királynak jelentést tegyen. A „Magyar Tudósító” hiradása szerint Apponyi a parlament és általános politikai helyzetről tett jelentést a királynak, kapcsolatban az aktuális politikai kérdésekkel és a parlament munkarendjével.

A *Bud. Tud.* jelenti: Apponyi Albert gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter ma reggel 6 óra 20 perckor ideérkezett és a bankgassei magyar házba hajtatott, ahol a délelőtt folyamán a függetlenségi párt néhány Bécsben időző képviselőtagját fogadta. — Délelőtt fél 11 órakor a miniszter *Schönbrunnba* ment, ahol a király előtt különkihallgatáson jelent meg. E kihallgatáson Apponyi Albert gróf mint a függetlenségi párt egyik vezére a pártnak az időszerű politikai kérdésekre, főleg a bankkérdésre vonatkozó felfogásáról tett jelentést. Ezenfelül tárcája ügyeiről is jelentést tett a királynak. Döntés e kihallgatáson nem történt, mint ahogy ez a jelentéstétel természetében is rejlett. Apponyi Albert gróf a délután folyamán látogatást tett a bécsi pápai nunciánál, hogy vele több magyar egyházi ügyre vonatkozó kérdésben tanácskozzék. A miniszter délután négy óra negyven perckor indult vissza Budapestre. Apponyi Albert gróf Bécsbe utaztában meghált és zsábat kapott. A miniszter állapotában a délelőtt folyamán javulás állott be és megbetegedése nem komoly természetű.

A kihallgatás eredménye.

Apponyi kihallgatása után teljesen bizonyos, hogy a bankkérdésben a végleges döntés nincs közvetlen küszöbön. Egyelőre — mint

illetékes helyen mondják — tovább fog tartani a *lappangó válság*, mely előreláthatólag csak néhány hét múlva ér véget. Apponyi kihallgatása után egyre valószínűbbé válik, hogy *Justh* jövő keddi kihallgatása után sem várható a válság közvetlen megoldása. Könnyen lehetséges azonban, hogy maga a király fogja azt a kívánságát nyilvánítani, hogy ebben az annyira fontos kérdésben egyik, vagy másik irányadó magyar államférfiut még meghallgasson. Elsősorban *Dessewffy Aurél* gróft, a főrendiház elnökét emlegetik.

Apponyi Albert gróf az egy óra hosszat tartott kihallgatás után az újságírók előtt németül a következőket mondta:

— Kihallgatásomtól döntést vagy új helyzet megteremtését nem lehetett várni. Nekem az volt a megbízásom, hogy az uralkodó előtt kifejezésre juttassam a függetlenségi párt álláspontját és öfelségét a párt meggyőződéséről informáljam. A dolog természetéből következik, hogy a függetlenségi párt szükségét érezte annak, hogy álláspontját öfelsége előtt kifejezésre juttassa. A király magát *Kossuth* hívta meg e célból, és mert *Kossuth* beteg, jelentem meg én, hogy a helyzetnek azt a képét, hogy úgy mondjam kiegészítsem, melyet más államférfiak előttem öfelségének megrajzoltak. Egyébként konstatalom, hogy előterjesztésem megegyezett mindenben azzal a képpel, melyet a többi államférfi a királynak megrajzolt.

Arra a kérdésre, hogy vajon a kihallgatás anyaga a bankkérdés vagy az egész politikai helyzet volt, Apponyi így felelt:

— Ilyen konkrét kérdésre nem nyilatkozhatom.

Apponyi kifelé menve magyarul ezt mondta az újságíróknak:

Döntés tulajdonképpen mégis történt: a két kormány között megindul a tárgyalás. Vajon ez eredményre fog vezetni, nem tudom. Ezt most még nem is lehet megmondani. Addig tehát, amíg e tárgyalások sorsa eldőlt, új helyzetről beszélni sem lehet.

A kartell-bank.

Egy képviselő, aki ez idő szerint Bécsben van és kinek alkalma volt Apponyival hosszasan beszélni, ezeket mondta a N. W. Tbl. munkatársa előtt:

— Nem tartom a helyzetet kétségbeejtőnek, bár el kell ismernem komoly karakterét. Rá kell mutatnom arra, hogy Ausztriában azt akarják elhíttetni, hogy maga a magyar kormány sem szolidáris a bankkérdés megoldása tekintetében. Az én felfogásom szerint ennek éppen az ellenkezője igaz. Nyílt titok, hogy *Wekerle* a *kartellbank* alapján szándékozik a tárgyalást megkezdeni. Apponyi ezt bizonyára kifejtette a királynak mai kihallgatásán. Ami a király viselkedését illeti, Magyarországon úgy vannak informálva, hogy az uralkodó honorálni kívánja a magyar álláspontot. A mai kihallgatás eredménye nem nyer valamiféle döntésben kifejezést, mert Magyarországon egyáltalában nem várnak döntést. A király *Justh* tudtommal azért hívta meg, hogy általa az önálló bank híveinek nézetét megtudja, de még *Justh* kihallgatása után sem lesz végleges döntés, amit megmagyaráz az a körülmény, hogy a végleges döntés előtt véget kell érni a két kormány közt meginduló tárgyalásoknak.

A király az önálló bank ellen.

Már az előbbi nyilatkozatból is látszik, hogy Bécsben az a vélemény van elterjedve; mintha a korona már állást foglalt volna az önálló bank ellen. Igen érdekes dolgokat mond

erről a „Neue Freie Presse” mai száma, amely A korona és a bankkérdés címen többek-közt ezeket írja:

Az uralkodó legelöltször *Tisza Kálmán* kormányelnök idejében foglalt állást a bankkérdésben. Akkor a 70-es évek végén a politikai helyzet igen sok tekintetben hasonlított a maihoz, még abban is, hogy az orosz-török háború miatt az európai helyzet is veszedelmes volt. A magyar parlamentben akkor is erős többség foglalt állást a bankközösség ellen; kompromisszum tervek merültek fel és *kartellbank*ról is beszéltek, de végül a király állásfoglalása a közös bank megtartása mellett döntött.

Azóta — ugymond a lap — a király nézete nem változott. Röviddel *Bosznia* annektálása előtt a király kijelentette, hogy a bankkülönválasztására irányuló törekvések erősen ártanak a monarchia pénz és hitelügyi viszonyainak a veszedelmes európai helyzetben. Azóta a felség többször hangsúlyozta álláspontját. Hogyha Apponyinak és *Justh*nak nem sikerül meggyőzni a bank önállósítására irányuló törekvések helyességéről, akkor a válság kitörése előtt állunk. Valószínű, hogy a függetlenségi párt többsége akkor sem csinál kabinetkérdést az ügyből és csak *Justh Gyula* vezetése alatt válnék ki egy csoport a koalícióból.

E bécsi hírrel szemben a félhivatalos *Pol. Ért.* a következő kommünikét adta ki:

A bécsi lapok azt újságolják, hogy ő felsége úgy a *kartellbank*, mint a *kartell* nélküli önálló bank ellen állást foglalt. Minthogy tudvalevőleg a tárgyalások a *kartellbank* jelében indulnak meg, ő felsége még egyáltalában nem lehetett abban a helyzetben, hogy a *kartell* nélküli önálló jegybankra nézve állást foglaljon. Hogy pedig a *kartellbank*kal szemben mutatkoznának legfelsőbb helyen nehézségek, arról illetékes körök semmit sem tudnak, sőt a dolog eddigi lefolyása egyenesen az ellenkezőt bizonyítja.

Összehívják a bankbizottságot.

A képviselőház folyosóján ma délelőtt természetesen egyébről sem beszéltek, mint a válság hírekről. *Wekerle* sokat tárgyalt *Justh Gyulával*, majd pedig *Batthyány Tivadar* gróffal. Hamarosan híre terjedt, hogy *Batthyány* a legközelebbi napokban összehívja a bankbizottságot, hogy az a bankkérdésben már most, az osztrák kormánnyal való tárgyalások megkezdése előtt állást foglaljon. A bankbizottság hír szerint válaszolni fog az osztrák pártok támadásaira.

Apponyi Budapesten.

Éjjel jelenti fővárosi tudósítónk:

Apponyi gróf ma este kilenc órakor Budapestre érkezett. Holnap délelőtt közölni fogja minisztertársaival mai audienciájának eredményét.

A „Neue Freie Presse” mai estilapja azt írja, hogy öfelsége Apponyi előtt kijelentette, hogy a *kartellbank* terve teljesen keresztülvihető, minélfogva ezt a tervet már el is ejtették. Ezzel szemben illetékes helyről azt jelentik, hogy döntés egyáltalában nem történt, amit legjobban bizonyít, hogy *Justh* kedden tényleg megjelenik a király előtt.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZAMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357

Kiadóhivatal és hirdetési osztály — 151

Megvalósítandó feladatok.

A februári közgyűlés programjából.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 22.

A városházán alkotási láz észlelhető. A tanács a februári közgyűlés elé esőtől ontja a fontosnál-fontosabb ügyeket, amelyek mind egy végakkordban hangzanak el: pénzt, pénzt, pénzt!

A legújabb tervek, melyek az Újtelep és Erzsébetváros esaternázása, a Weitzer-utcai iskola építése mellett a februári közgyűlésen kerülnek végleges elintézésre, a hatósági közvetítő intézményének létesítése: a Kossuth-szobor helyének rendezése és ezzel összefüggően a szobor leleplezési ünnepélyének előkészítése, végül a városháza kiépítése.

A hatósági bizományos.

Nem a legújabb keletű idea a piaci kofák uralmának és a drágaság megszüntetésére a hatósági bizományos által a piaci forgalmat szabályozni. A múlt év elején foglalkozott már a közgyűlés két ajánlattal, melyek benyújtói bizonyos előnyök biztosítása fejében hajlandók voltak a hatóság ellenőrzése és limitacionális jogának elismerése mellett az élelmicikk behozatalt a termelőknél biztosítani s azok árusításáról gondoskodni. Most, hogy a tisztviselők termelő szövetsége megalakult, Máhr Salamon megújította ajánlatát s hajlandó a szövetség szükségletét is ellátni. A tanács a februári közgyűlés elé terjeszti a szerződés tervezetét s azt hiszi, hogy a törvényhatóság az esetben, ha kellő anyagi biztosítékot kap, akkor még a monopoliumát is biztosítja a bizományos részére, hogy ezzel is segítsen a tisztviselők helyzetén.

A Kossuth-szobor.

Január 28-ikán a közlekedési és városzabályozási bizottságok bírálják felül a mérnöki hivatal által készített s a Kossuth-asztaltársaság által elfogadott terveket, melyek a mérnökegyületi vita dacára a szobrot az Acsev-palota tengelyébe helyezik s a tér rendezését többféleképpen variálják. A bizottságok feladata lesz a legalkalmasabb rendezési módot megjelölni s a közgyűlésnek olyan ajánlatot tenni, hogy a halhatatlan hazafi érealakja megfelelő keretben hirdesse örök dicsőségét. Mint értesülünk, az asztaltársaság, mely a szobor megteremtése által hervadhatatlan érdemeket szerzett, hétfőn tartandó ülésén egy beadványt tárgyal, melyet a törvényhatósági bizottság elé óhajt terjeszteni. Ebben azt kéri, hogy a város gondoskodjék a szoborleleplezési ünnepségek rendezéséről s ezért utasítsa a tanácsot az ünnepség előkészítésére. A társaság jogos kérése a legmelegebb fogadtatással fog a februári közgyűlésen találkozni, mert az magától értetődő, hogy Arad történelmi multjához és jelentőségéhez mért fényes ünnepségek között állítsa fel Kossuth Lajos szobrát falai között. Ehhez méltó keretül csak a törvényhatóság szolgálhat.

Városház építés.

Az adóreform életbeléptetése, mint azt megírtuk, az adóhivatal önállósítását és személyzetének szaporítását teszi szükségessé. A mai helyiségek is szűkek már a megnövekedett forgalom lebonyolítására. Azonban nem csak itt, de az összes ügyosztályokban napról-napra megismétlődik a panasz a helyiségek elégtelensége miatt. A rendőrség legtöbb ügyosztálya régóta sürgeti a kérdés megoldását. A bejelentő hivatal, a bűnügyi osztály, de különösen a rendőrközpont laktanya oly szűkösön vannak elhelyezve, hogy az utóbbira valósággal a

tisztii főorvos figyelmét kell felhívni. Nedves, egészségtelen pincelakások tetet élő gőzében tölti szabad idejét a legénység. A tanács úgy akar segíteni a bajokon, hogy a városházának a körutra eső részén emeletes épületet emel és itt úgy a laktanya, mint több ügyosztály elhelyezést nyer. Ide tervezik az alpolgármester lakását is, akinek hivatalos helyiségeül a főispáni termek egyike van kiszemelve.

Ime a közeljövő programja, mely mind abban a végakkordban hangzik el, hogy: pénzt, pénzt, pénzt!

Az életunt joghallgató.

Mi volt az oka öngyilkosságának?

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 22.

A tragikus halált halt Winter Sándor joghallgató széles körökben keltett őszinte részvétet. A jómodoru fiatalembert rövid itt tartózkodása alatt csakhamar megkedvelték a társaságokban s igen sok előkelő uriháznál volt szívesen látott vendég. Ismerősei körében teljesen kizárt dolognak tartják, hogy Winter anyagi zavarok miatt vált volna meg az élettől. Barátai határozottan tudják, hogy teljesen rendezett viszonyok között élt, adóssága egyáltalában nem volt. Fizetése nem volt nagy, de szüleitől mindannyiszor kapott segílyt, valahányszor azt igénybe akarta venni. Téves volt az az információ, melyet tegnap éjjel a késő órákban kaptunk s amelynek alapján azt írtuk, hogy az öngyilkos édesatyja, Winter Mór ternovai kereskedő szegény ember, aki fiát semmiféle anyagi támogatásban nem részesíthette.

Az öngyilkos apja ma reggel telefon értesítés útján tudta meg az aradi rendőrségtől, hogy fia meghalt. Azonnal lejött Aradra s intézkedett, hogy a szerencsétlen fiatalember tisztességes és megfelelő temetésben részesüljön.

A rendőrségen megkérdezték tőle, vajjon nem tudna világosságot vetni arra a homályra, mely a megrendítő esetet borítja. A mélyen sujtott apa előadása határozott cáfolata annak, ami eddig az öngyilkosság okáról szárnyra kelt. Postai feladó vevénnyel bizonyította be, hogy fiának január hónapban kétszer boesajtott pénzt a rendelkezésére. E hó 10-én hatvanhat koronát küldött neki. 12-én Aradra jött, fiával a Városi-kávéházban találkozott s ott újból adott pénzt neki. Határozott tudomása van arról, hogy az egyetemre beiratkozott s nem volt szüksége arra, hogy élelemre fordítsa a tandíjat. Ennek az is a bizonyítéka, hogy a hatott zsebében két kedvezményes jegyfűzetet talált Vidéky Gusztáv rendőrtiszt, amelyek a Kovács és Novotny-féle vendéglőben való étkezésre jogosítanak. A fiatal embernél aranyórát és láncot is találtak.

Az öngyilkosság ideje is tisztázva van már. Winter Sándor ugyanis nem délben akasztotta fel magát, hanem délután három és öt óra között hajtotta végre a kivégzést. Délután fél három óra tájban ugyanis találkozott egy jóbarátjával az Andrassy-uton, akit arra kért, hogy kísérje el az irodáig. Barátja elkísérte és az uton afelől kérdezősködött Winter, vajjon nehé-e a második alapvizsga, amelynek tárgyait már tanulta, mert a szemeszter végén vizsgáznai akart. Egy szóval sem árulta el, hogy néhány óra múlva megválna az élettől.

Valószínű tehát, hogy pillanatnyi elmezavarásban határozta el magát arra, hogy öngyilkos lesz.

Alaptalan vádak.

A Polónyi—Zsitvay-affér.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 22.

Azokról a szörnyű vádakról, amelyekkel Polónyi a budapesti ügyészséghez beadott előterjesztésében Zsitvay Leót illette, ma kiderült, hogy nem egyebek gyermekmeséknél és hogy azok csak az igazság volt órének fantazmagóriái és agyrémei. A bíróságok körében nagy megütközést keltett ez a minden alapot nélkülöző epéskedés, amelynek épen ezért semmi eredménye nem lehet. Polónyi eljárását úgy magyarázzák, hogy Zsitvay nevének a nyilvánosság előtti meghurcolásával csak bosszút akart állani régi ellenségén.

Az ügy újabb fejleményeiről a következő tudósítást adjuk:

Zsitvay nem befolyásolt bírákat.

Polónyi beadványa a budapesti törvényszék bírái között nagy felháborodást kelt, mert ez a beadvány számtalan valótlan és elferdített adatot és tényt tartalmaz. Így például Polónyi előterjesztésében azt állította, hogy Kállossy József országgyűlési képviselő, budapesti volt törvényszéki bíró megbotránkoztató tényeket és leleplezéseket közölt vele Zsitvayról, többek között azt, hogy Zsitvay a bírákat az ügyeknek az ő álláspontja szerint való elintézésére befolyásolta.

Ezzel szemben megállapítják, hogy ebből a dologból egy szó sem igaz, mert a budapesti törvényszéken, melyet 1896. januárjában állítottak fel, a mai napig Kállossy soha egy percig mint törvényszéki bíró nem működött, így Zsitvay nem lehetett az ő főnöke és nem is követhette el a neki tulajdonított cselekedetet.

A koholt sógorság

Csorba István ügyében pedig, — amelynek kapcsán Polónyi azzal vádolta meg a törvényszéki elnököt, hogy Csorba ellen pártos rokoni szeretetből nem indított vizsgálatot és ezt állásában a kompromittáló tények dacára is meghagyta — kiderült, hogy Zsitvay ebben az ügyben teljesen korrektül járt el. A volt irodaigazgató ellen sem a törvényszéknél, sem az ügyészségnél nem adatott be feljelentés, hanem egyenesen az igazságügyminiszteriumnál és a budapesti ügyészség az igazságügyminiszterium megkeresésére saját hatáskörében indította meg és folytatta le a nyomozást, amelyet elévülés okából megszüntetett. Az elnöknek erről jelentést tettek, aki kötelességszerűleg felküldötte az összes iratokat a tábla elnökéhez. Csorbával Zsitvay semmiféle rokonságban nem áll, ami már abból is kitűnik, mert ha ily rokonság fennforogna, úgy az igazságügyminiszter már összeférhetlenség okából sem utalhatta volna az ügyet a Zsitvay elnöklete alatt levő pestvidéki törvényszékhez. Az igazságügyminiszter távollétében a második államtitkár rendelte el a bíróküldést és ő delegálta a Csorba-ügyben a pestvidéki törvényszék fegyelmi bíróságát. Hogy Zsitvay abszolúte távol állott a Csorba-ügytől, az kitűnik abból is, hogy a Csorba-ügyből kifolyólag a Népszava ama folytonos vádjai következtében, hogy az elnök és Csorba között vérrokonság áll fenn, Zsitvay ellen is megindult az eljárás, mely a Népszava vádjának alaptalanságát beigazolta. Zsitvaynak azonban ezen vádak folytán teljesen távol kellett magát tartania a Csorba-ügytől. Hogy pe-

dig Csorba István oly rettenetes eselekedeteket követett volna el, mint aminőkkel a volt igazságügyminiszter vádolja, az is joggal kétségbevonható, mert a fegyelmet megszüntették elene, sőt kérelmére nyugdíjat is kapott. Érthetetlen, hogy a volt igazságügyminiszter oly megdöbbentő adatokat tesz közzé a büntető törvényszék elnökéről, akit pedig annak idején érdemesnek tartott a nagyváradi tábla elnöki állásának megkínálására. Zsitvay tudvalevőleg nem fogadta el ezt az állást.

Érthetetlen panasz.

Polónyi beadványa felett az ügyészség csak hetek múlva fog érdemben dönteni. Hogy Polónyi miért panaszolta az esküdtek ítéletét és miért támadta ezeket, az egyszerűen érthetetlen. Hiszen az esküdtek bűnösnek mondták ki Lengyel Zoltánt. De még érthetlenebb az a támadás, mellyel Polónyi a bíróságot illeti, amely bíróság pedig nagyon súlyos büntetéssel, három havi fogházzal sújtotta Lengyelt.

Értesülésünk szerint Zsitvay elnök a Polónyi előterjesztésében ellene felhozott rágalmakért egyelőre a maga részéről semmiféle megtorló lépést nem tesz. Ha felettes hatósága nyilatkozattételre hívja fel, akkor beszélni fog.

Zsitvay nyilatkozata

"A Nap" egyik munkatársa meginterjúvolta ma Zsitvayt, aki a következőket mondotta:

— Egyáltalán megfoghatatlan előttem Polónyi panaszja és vádjai. En a Csorba-ügyben mindenféle személyes motivumtól távol tartottam magamat. Egyáltalán nem vettem részt ennek az ügynek a vezetésében, épen azért mert ebből az ügyből kifolyólag ellenem is folyt eljárás. Csodálom, hogy Polónyi a bíróságot is megvádolja, amely pedig nagyon szigorúan megbüntette Lengyelt. En egyelőre nem teszek semmit. Ha felsőbbsegeim nyilatkozatra szólítanak fel, majd akkor felelek rá.

MULATSÁGOK.

(=) Az Aradi Mérnök és Építész Egylet február 13-án tartandó táncestélyének részletes megbeszélésére ma (szombaton) este 5 órakor értekezletet tart, melyre a már felkért tagok minél nagyobb számban való megjelenését ezuttal is kéri az elnökség.

(=) Aradiak a messzinaiakért. A Központi szálló összes termeiben folyó hó 30-án (szombaton) kabarettel egybekötött zártkörű táncestélyt rendeznek. Belépő-jegy személyenként vagy családonként 5 korona. A tiszta jövedelem a messzinai károsultak javára fog fordítani. Programot nem ad a rendezőség, de azt igéri a meghívón, hogy jól fognak mulatni a vendégek. Kabaret kezdete 9 órakor.

A mulatság rendező bizottsága a következőkből áll: Bak Sándor, Bársony Andor, Bing Hugo, Bing János, Bíró Imre, Brasch Alfréd dr., Dániel Peter, Deutsch Izso dr., Éles Béla dr., Éles Géza dr., Éles Simon, Fái Hugó, Faragó Rezső, Fischer Jenő dr., Flamm Miksa, Fleischmann Jenő, Podor Ödön dr., Goldzicher Albert dr., Goldzicher Vilmos, Görö Arthur, Halász Béla, Herzog Sándor, Hirschl Hugo, Holländer Emil, Juhász Armin, Kaszab Géza, Kallós J. zsef, Kárász Győző dr., Kádas Lajos dr., Keil József dr., Kell Lajos, Kell Rezső, Kertész Pál, Kilenyi Zoltán dr., Korányi Miksa dr., Kuttin Alfréd dr., László Béla, Lészay Ottó, Leopold Frigyes, Lukács István, Lustig Andor, Mandl Vilmos dr., Mann Adolf dr., Mannheim Aladár, Molnár Oszkár, végvári Neuman Károly dr., Neuman Miksa, Ottrubay Dezső dr., Popper Sándor, Rácz Sándor dr., Rácz Jenő, Reisinger Ferenc dr., Róth Zsigmond, Sándor Arthur, Seidner Frigyes dr., Singer József dr., Singer Jenő dr., Singer Lajos, Somló Armin dr., Somogyi József, Spitz Sándor, Sugár Jenő dr., Sugár Károly, Schusztér Ödön dr., Steiner István, Stauber Andor dr., Steiner Jenő, Szabó Frigyes dr., Szegő Hugo dr., Székely Ferenc dr., Szegő Richard, Szerényi Géza, Tarján Géza, Tarján József, Tenner Alfréd, Tenner Lajos, Tenner László, Török Ferenc

dr., Vajda Ivan dr., Vidor Gyula, Vörös László, Vörös Ernő, Weisz Hugó, Weisz Károly, Weisz Lajos, Zubor Andor.

(=) Felülfizetes. Az aradi kereskedelmi alkalmazottak által 1909. január 9-én rendezett bála, lapunk tegnapi számában közölt, felülfizetés képen befolyt összegek közé tévedés csuszott be. Amennyiben: Rozsnyai Mátvás, Póhm János, Szücs F. Vilmos, Vojtek Kálmán, Moskovitz Izidor, Fejér Gyula, Holtzer József, Maresch Gyula, Sándor Arthur, Deutsch Izidor, Eisele János, Weisz és Benjamin, Grünberger N., Stern József, Schusztér Henrik dr., Fried Márkuszné urnó, Adler Dániel, Meisl és Adler, Galambos Béla, Schvartzberger Manó, Kutányi Ferenc, Glück Dezső, Lechner és Fleischer, Binéth Ignátz, Bauer Gyula, Hirsch Jenő és Teszling Ferenc urak nem 1-1 koronát, hanem 2-2 koronát fizettek felül. A nemes kulturális célt támogatóknak ezuton is leghálásabb köszönetet mond a Vigalmi-bizottság. 581

A cigaretta

a női szakaszban.

Vigjáték az arad-budapesti gyorsvonaton.

Előadták: a 25 éves szőke asszony, két piszeorru csitri leány, és az a bizonyos epés öreg asszonyság.

Szerdán délután különös jelenetnek volt tanuja az aradi vonattal Budapestre utazó közönség Békéscsabán ugyanis igen esinos, körülbelül 25 éves szőke asszonyság szállt föl a vonatra és a női szakaszban foglalt helyet. A fiatal asszonyon kívül még három hölgy volt a fülkében, két simára hát-ráfésült piszeorru csitri leány és egy szigorú arcú, epés színű öreg asszonyság. Az újonnan érkezett hölgy levetette bársony kabátját s rendbeszedte a szétlöt összekuszált aranyzóke fűrtit: azután fölnyitotta a kis kezításkáját, kivett belőle egy ezüst cigarettatárcát, a cigarettatárcából pedig egy arany-szegélyű cigarettát. A cigarettát csillogóan fehér fogai közé dugta. Hat szempár kísérte ezt a műveletet. A két csitri leány hódoló bámulattal, az öreg asszony lesújtó pillantással. A szőke menyecske eközben mit sem törődve az általános figyelemmel, nyugodtan ragyújtott a cigarettára, azután kettőt-hármat szippantott, egy kecses füstkarikát utnak eresztett s kényelmesen befészkelte magát a pamlag sarkába.

Mintha csak erre várt volna az öreg asszony. Most megszólalt. Nem beszélt sokat: kinyújtotta esontos mutat ujját s a szakaszban függő táblácska fölé bökkve, ezt mondotta:

— Asszonyom, ez női szakasz!

Az asszonyság pajkos mosollyal hunyorított rá ragyogó szemével, azután kifogástalan udvariassággal kérdezte:

— Talán csak nem tetszik női mivoltomban kételkedni? Biztosítom önt, hogy nem vagyok szoknyába bujtatott férfi.

A két piszeorru leány titokban összemosolygott, de az öreg asszonyt elöntötte az epe s fakóvá vált arccal dörögött a vigan füstölő menyecskére:

— A helyett, hogy rüstelkednék viselkedésén, még gunyol dik? Hát illik-e az, hogy egy fiatal teremtes úgy füstöljön, mint egy gyárkémény? Nem szégyeli magát a férfiak előtt?

— Hát persze, hogy szégyelem, hiszen éppen azért ültem a női szakaszba, — felelte az asszonyság kacagva s egy hatalmas füstfelhőt fújt a felbőszült asszonyság arca közepebe.

Az öreg hölgy prüszkölt, fújt, köhögött, azután kifutott a fülkéből s hívta a kalauzt. A kalauz salamoni itelettel vetett véget a vitának.

— Az üzletszabályok — mondotta — nem intézkednek arról, hogy a női szakaszban szabad-e dohányozni, tehát nem segíthetek, de jelentést fogok tenni. Ha a dohányfüst bántja a nagyságát, tessék a legközelebbi állomáson leszállani és megvárni, amíg az üzletszabályzatot módosítják...

VESZÉLYES

a Kossuth-utcai iskolaépület.

Az igazgató kéri a bezárását.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 22.

A dorozsmai iskolai katasztrófa óta már Arad is abba a kellemes helyzetbe került, hogy preventív eszközökkel kellett az iskolába járó gyermekek testi épségéről gondoskodnia s egy esetleges nagyobb szerencsétlenséget megelőznie. A Weitzer János-utcai elemi leányiskolát a törvényhatóság, az iskolaszék és tanács bezáratta s január 25-én dönt az építkezési bizottság az említett tanintézet rekonstrukciója felett. Még emlékeztetes, hogy az iskola bezárása után az iskolaszék ülésén milyen hosszú és heves vita fejlődött ki ama kérdés körül, vajjon a hajlék nélkül maradt tanulók hol helyeztessenek el s miként oldható meg pedagógiailag a tanítás kérdése akként, hogy a gyermekek önhibájukon kívül ne veszítsenek időt. Az iskolaszék az amerikai tanítási rendszer mellett döntött s azóta a Hasszinger-utcai iskolában váltakozó időközökben nyernek oktatást a kilakoltatott leánykák.

Azért tartottuk szükségesnek eme tények újabb felrészítését, mert a tél kellős közepén, a szorgalmi idő derekán, az iskolai terhek alatt roskadozó város ismét az előtt a vaserővel kényserítő szükségesség előtt áll, hogy egyik iskoláját a legrövidebb uton bezárja, abban a tanítást megszüntesse s a gyermekek oktatásáról, egy újabb iskola építéséről, vagy a meglévőnek költséges átalakításáról gondoskodjék.

Marinkovits Péter, a Kossuth Lajos-utcai iskola igazgatója, már napokkal ezelőtt figyelmeztette Kovács Vince iskolafelügyelőt arra, hogy a négy osztályu, rendkívül népes iskolának épülete közveszélyes és ő nem vállal semminemű felelősséget a bekövetkezendő katasztrófáért. Az iskolafelügyelő kiment az iskola megtekintésére, s úgy látszik, hogy ő sem találta valami biztatónak az állapotokat, mert Marinkovics igazgató ma már írásban is megtekte az iskolaszékhez, illetve annak elnökéhez, Varjassy Lajos polgármesterhez jelentését, hangsúlyozva, hogy az iskola falai repedezettek, a gerendák korhadtak, s oly dezolált állapotban van az épület, hogy azt okvetlen be kell zárni, mert nem lehet a gyermekek életét kockára tenni és különben sem felel a történetekért.

Az iskolafelügyelő ma szóbelileg referált a polgármesternek, s ennek utasítására a mérnöki hívatálnak is jelentést tett. A mérnöki hivatal hétfőn tartja meg a hivatalos vizsgálatot, s akkor a megejtett próba-fúrások és más adatok alapján ad szakvéleményt, amely az iskolaépület további sorsát megpecsételi. A hivatalos vizsgálat megejtéséig természetesen az előadások szünetelnek, s minthogy csak egy-két napról van szó, a növendékek másutt történető elhelyezése még időelőtti lenne.

A Kossuth-utcai iskola, mely egyemeletes épület, a város legrégebben készült iskolái közé tartozik. Egy óriási körzetnek gyermekeit fogadja be a tanintézet, s ezért nem könnyű feladat hárul az iskolaszékre ez alkalommal, melynek az épület bezárása esetén a gyermekek tanításáról gondoskodni kell. Tekintettel a téli időjárásra, a-kérdést feltétlenül úgy kell megoldani, hogy a serdületlen gyermekeket ne valamely messze fekvő iskolába utalják be.

Medgyaszay Vilma

Aradon.

Megcált Nagy Endre kabaréjától.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 22.

Az aradi rendőrség jövő hónap végén vendégszereplésül látja a magyar kabaré művészek elcséjét: Medgyaszay Vilma. Ne tessék semmi rosszra gondolni, semmiféle hivatalos irást nem küldött a rendőrség a nagy művésznőnek s nem hivatalosan invitálta. Sőt ellenkezőleg, szépen kérte, hogy jöjjön el Aradra s játsszék a rendőrség nyugdíjpotló segélyegyesülete javára rendezendő művészestélyen, melyet február hó második felében tartanak meg a Fehér Keresztben. A művésznő eljött.

Az aradi publikum ezzel a vendégszerepléssel olyan szórakozáshoz jut, a milyen nem minden mihaltságon kinálkozik. Medgyaszay Vilma aradi fellépésének érdekes kulisszatitkai vannak. Meghívást kapott a vendégszereplésre s ezzel együtt az az ötlete támadt, hogy vidéki körútra indul. Ebből azután a budapesti Modern színpadon primadonna-válság tört ki: Medgyaszay Vilma felbontotta eddigi szerződését. Az érdekes művész-szenzáció története ez:

Medgyaszay Vilma, a népszerű művésznő, tegnap óta nem tagja a Nagy Endre kabaréjának, a „Modern Színpad”-nak és már tegnap óta nem is lép föl a kabaréban.

Medgyaszay Vilma és Nagy Endre között már hosszabb idő óta differenciák voltak, amelyek lassankint mindjobban kiélesedtek.

A primadonna és a direktor közötti válság ott kezdődött, hogy Medgyaszay Vilma, akit Nagy Endre igen kedvező feltételek mellett szerződtetett, már a szezon elején, amikor pedig ambiciózus munkásságára igen nagy szüksége volt a kabaréknak, arra kérte direktorát, egyezzen bele abba, hogy a Király-színházban vendégszerepeljen. Nagy Endre ebbe hosszas huza-vona után bele is egyezett. Nemsokára egy újabb vendégszereplés következett a Nemzeti Színházban. Emiatt le kellett venni a műsor-ról egy nagyszerű kis darabot, amelynek két főszerepét Nagy Endre és Medgyaszay Vilma játszották. Még pedig azért, mivel Medgyaszay Vilma kijelentette, hogy ő nem vállalkozhatik arra, hogy egy este két darabban is játszon. Nagy Endre, aki egyébként a legnagyobb előzékenységgel bánt a művésznővel, beleegyezett abba is, hogy a hozzá szerződött primadonna inkább a Nemzeti Színházban játszon.

Azután ennek a vendégszereplésnek is vége szakadt. Következett az új műsor, amelynek egyik legfőbb erőssége volt Claude Terrasse „Palesztina” című kis operettje. A női főszerep eljátszására Medgyaszay Vilma kérte fel Nagy Endre. A művésznő el is vállalta ezt a szerepet, emellett természetesen minden este két-három magánszámot is énekelt. Történt azonban az új műsor második, vagy harmadik napján, hogy a művésznő — magánszámainak előadása után — a közönség tüntető tapsaira egyáltalában nem reagált és hiába volt Nagy Endre minden kérése, nem akart több dalt énekelni. Ezt az eljárását azzal indokolta, hogy faradt.

Ezután az incidens után már csaknem úgy állott a dolog, hogy a művésznő megvált a színházról, a differenciákat azonban sikerült kiegyenlíteni.

Most, néhány napja, a művésznő több napi szabadságot kért Nagy Endrétől, hogy vidéki körútra mehessen. A direktor, tekintettel arra, hogy a vendégszereplés miatt a művésznő nem vehetett volna részt az új műsor premierjén, ezt a kérést megtagadta.

Emiatt történt az, hogy Medgyaszay Vilma megvált a Modern Színpad kötelekéből.

A fővárosi közönség, amely szeretettel dédelgette Medgyaszay Vilma, bizonyára sajnálkozással fogadja ezt a kellemetlen színházi epizódot. Medgyaszay Vilma most vidéki körútra indul s február végén Aradon tart stációt.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Szombat: Visszatérés Jeruzsálemből, színmű. (B. berlet)

Visszatérés Jeruzsálemből

(Színmű 4 felvonásban. Irta: Maurice Donnay. Fordította: Adorján Andor. Bemutató előadás.)

A szenzáció első része lezajlott. Ma mutatták be az aradi színházban a nagy irodalmi párbaj provokálójának, Maurice Donnaynak Visszatérés Jeruzsálemből című színművét. Az antiszemita tendenciával megírt darabra Henry Bernstein adta meg Izrael című színművével a feleletet, melyet csak a múlt héten mutatott be a Víg-színház. Donnay színművében arra mutat rá, hogy a zsidóság faji jellegénél, évezredek tradíciójánál fogva nem képes a kereszténységbe való beolvadásra, viszont a keresztény nem tud megbarátkozni a zsidóság faji különlegességével, izzó gyűlölettel nézi le ezt a népfajt, mely merészen dacolva elnyomatásokkal, üldözésekkel, annyi tengeri idő múltán is megőrizte minden faji sajátosságát.

Donnay darabját túlzásba vitt antiszemita felfogás jellemzi, mert a zsidóság tagadhatatlan hibáival szemben megtagad tőlük minden előnyt és anit világszerte a zsidóság értékeiből tulajdonságának ismernek el, azokban is alsóbbrendű hibákat lát Donnay és szívesen látna a zsidóság pusztulását egy újabb inkvizíció segítségével.

Hibás alapon felépült színmű Donnay darabja, mert tendenciózus. Mint irodalmi termék, kétségtelenül elsőrangú, és Donnay akadémikus h. lhatatlanságának újabb fundamentuma, de sem esztétikai, sem pedig filozófiai szempontból nem érdemel babért, ellenkezőleg: provokálja a jó ízlést. Darabjának egyik jól szerepeltetett alakja mond kritikát magáról a darabról. Lazare Hoendelsohn a szeretet és igazság ligájának megalapításán fáradozik. Legyen már egyszer vége a faji és felekezeti gyűlöletnek, mely nem méltó az emberiséghez. Ezért küzd Donnay egyik alakja, Hoendelsohn és maga Donnay csalhatatlan ítéletben végez a zsidósággal. Michel Aubier antiszemita kifakadása rabulisztika, mert nem meggyőződésből fakad, hanem felháborodás eredménye. Szó sincs róla, az antiszemizmussal nem pusztán jelenség, hanem szinte átöröklési folyamat, de ennek ellenében ott lánkol Judit egész valójában az antiszemizmussal szemben sem enyhébb gyűlölet, amely az agyonhajszolt zsidóság lelkében üldözők, a keresztények ellen él.

Donnay tendenciózus színművet írt, mert tudatosan öregbítette az egyik fél hibáit, hogy előnyösebb színben tüntesse fel a másikat. A zsidó asszonyt olyan környezettel véteti körül, melytől megundorodni minden jobb ízlésű zsidónak épp úgy kötelessége, mint Michelnek, aki pedig antiszemita levegőben nőtt fel.

Nem áll az, hogy egy zsidó asszony a keresztény miliőben jobban ragaszkodnék faji és vallási tradícióihoz, ellenben emberi vonás, hogy méltatlan bántalmakat visszautasít és az üldözötték pártjára áll. Judit semmivel sem jobb zsidó, mint amilyen jó keresztény Michel, aki ép úgy fölszisszen, mikor Judit a fajtájabelieket ostorozza, mint Judit, mikor Michel kéjeleg a piszkolódásban.

Maurice Donnay színművében a mesteri dialogusok elementáris erővel hatnak, mert maga a színmű eszelekménye aligha keltené fel és kötné le az érdeklődést. Egy keresztény férfi és egy zsidó nő szerelméről van szó. Mindketten elhagyják hitvesüket és szabad szerelemben egyesülnek. Nászutjukat Jeruzsálemben teszik, honnét visszatérve Judit valóságos vallási rajongásba esik. Csupán zsidó környezetben éri jól magát és ezekből — nem egészen szerencsés kézzel — választja meg társaságát. Michel nem tud asszimilálódni és valóságos undorral forog felesége társaságában. Egyik ebédjükön

egy zsidó ficsur, Vovenberg becsmérőleg nyilatkozik a katonaságról. Michel kidobja a szájkodót és megtörténik a végzetes összetűzés Judit és Michel között. A vége a darabnak az, hogy Judit, akiben a faji érzés erősebb szerelménél, elhagyja Michelt.

Valószínűtlen és erőltetett probléma és csak arra volt jó, hogy Donnay antiszemita érzelmeinek szabad megnyilatkozást engedjen.

A szenzációsan érdekes színmű előadására az orkesztert is megtöltötte a közönség, mely különböző érzésekkel fogadta Donnay darabját. A szereplők feladatuk magaslatán álltak. Nagyon értékes alakítást produkált Kesztyer Michel szerepében. Kissé rideg volt, egyébként azonban eltalálta a helyes hangot. Kápolnay Juliska adta Juditot. Az első felvonásban nagyon bizonytalanul beszélt, később azonban igazi művészi alakítással lepte meg a közönséget. Igazi fanatizmus érzett ki beszédéből és játékából. A közönség lelkesült ünneplésben részesítette a kitünő művészpárt. A harmadik felvonás után nyolcszor tapsolták ki őket.

Meglepő alakítást láttunk H. Körössy Jucitól, aki őszinte hangjával, kérészetlen természetességével nagy dicséretre szolgált. Kitünő volt kis szerepében H. Harmath Józsa. Érdekes volt Deli. Lehetetlen volt Faldi és Mártonfi; jó, mint mindig, Várnai. Egészben a nagy siker jegyében történt meg Donnay darabjának bemutatása, mely sok orkeszteres ház előtt fog menni. H. G.

* A Dollárkirálynő — vendéggel. Vasárnap két előadás lesz. Délután mérsékelt helyárak mellett Fall Leó diadalmas operettje, a Dollárkirálynő kerül színre. Ennek az előadásnak egyik érdekessége, hogy Haus báró szerepét Járay Sándor vidéki színész játssza. A többi szereplő a régi. Este a nagyszerű Visszatérés Jeruzsálemből kerül színre harmadszor.

* Szulamit. A jövő héten felelevenítik Goldfaden világhírű zsidó tárgyú dalművét, a Szulamit-ot, amely annak idején a világ minden színpadán nagy sikert aratott. A címszerepet Wlassák Vilma kreálja. A híres Kolnűre zsidó dalt Rudas Fülöp fogja énekelni.

* A Tatarjárás sikere Bécsben. Bécsi távirat jelenti: Kálmán Imre és Bakonyi Károly nagyszerű operettjét, a Tatarjárást ma mutatták be a Theater an der Wien-ben Herbstmanöver cím alatt. A darab első felvonása nagyon tetszett és a jelenvolt szerzőket a felvonás után többször a lámpák elé hívták. A második felvonásnak drámaszerű jelenetei már kevésbé tetszettek a bécsi operettpublikumnak, de a harmadik felvonás után megint nagy taps és több kihívás volt. Az operett nagy külső sikert aratott. A darab női főszerepét egy magyar primadonna, Della Donna Eugénia játszotta.

* Vágd zsebre. Egy rendkívül ügyes zsebalaku dalgyűjtemény jelent meg a napokban „Nótakincs” cím alatt, mely tartalmazza a legújabb és legszebb magyar dal- és népdalokat. Zongorára alkalmazta Lányi Ernő, s ára 2 korona. Kapható Weisz Leó zeneműkereskedésében, Arad. Telefon 230. 589.

* Anthes hangversenye visszavonhatatlanul holnap, vasárnap délután 5 órakor a Fehér Kereszt nagytermében lesz megtartva, Moshammer hárfaművész közreműködésével. A hangversenyre a már január 10-ére váltott jegyek is érvényesek. Jegyek 6, 5, 4 és 2 koronáért válthatók ifj. Klein Mór könyvkereskedésében.

* Cimbalmozók figyelmébe. Cimbalmozók dalkinése cím alatt most jelent meg egy 45 legkedveltebb magyar népdalból álló gyűjtemény. Ára bekötve 2 korona, postai küldéssel 2-20 korona. Megrendelhető Weisz Leó könyvkereskedésében, Arad. Telefon 230. 579.

Gyorsmotor és tehervonat karambolja.

Összeütközés a tamándi őrháznál.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 22.

Ma este fél hét órakor az arad-csanádi vasut 104. számú gyorsmotorja — eddig még teljes bizonyossággal megállapítva nincs, hogy kinek a hibájából — korábban indult meg néhány pillanattal a tamándi őrháztól s az előtte haladó 181. számú tehervonat hátsó kocsi-jával összeütközött. A gyorsmotor megsérült, néhány ablaka betört s az üvegszilánkok három utasnak kezét megsértették. A gyors motor utasait a helyi motor szállította tovább Brád felé. A közlekedési akadályt egy órán belül megszüntették.

Az összeütközésről a következőket jelenté borosjenői tudósítónk:

Délután négy óra 48 perckor indult Aradról az arad-csanádi vasutak 104. számú gyorsmotorja, mely telve volt utasokkal. Este hat óra 21 perckor érkezik Borosjenőre, ahol be kell várnia a Gurahoneról Arad felé tartó 181. számú tehervonatot, mely Tamánd őrháznál áll meg s ott találkozik a motorossal. Ez menetrendszerűleg meg is történt. Az indulásnál azonban úgy látszik nem ügyeltek arra, hogy a tehervonat ezuttal sokkal hosszabb volt, mint rendszeren szokott lenni s a gyorsmotor ennek következtében a tehervonat utolsó kocsi-jával összeütközött. Rémületes recsegés-ropogás adta tudtára az utasoknak a karambolt, akik ijedten ugráltak fel helyeikről.

A motor gépe súlyos sérülést szenvedett s így csakhamar felmondotta a szolgálatot. A tehervonat két utolsó kocsija kiugrott a sínből, de egyéb kárt nem szenvedett. A motornak néhány ablaka is betört s a szilánkok az ablakok mellett ülő három utasnak kezét megvérezték. A forgalom körülbelül egy órára megakadt.

Az apateleki állomás értesülvén a balesetről, azonnal tudomására adta az ott lakó Németh Zsigmond főmérnöknek, aki a helyszínré sietett s megtette a szükséges intézkedéseket a forgalmi akadály megszüntetésére. A motort a második vágányra tolatták s utasait a 108. számú helyi motor vitte Brád felé.

A sebesülteket Csillag Ignác dr. borosjenői orvos részesítette első segélyben. Bekötözte a jelentéktelen sérüléseket s az utasok folytatták utjukat.

TÖRVENYKEZÉS.

§ A „Jegyesek Albuma“. Az ominozus „Jegyesek Albuma“ ügyében ma megint tárgyalás volt az aradi járásbírósnál Eles Simon bíró előtt. Az aradi kereskedők képviselőiben Krausz Gyula, „Mittler Izidor dr. helyettese azt igyekezett bizonyítani, hogy a vállalat ügynöke megtévesztette a kereskedőket az üzlet kötésénél, mikor pedig ők e miatt panaszt tettek, a Jegyesek Albumának tulajdonosa, kijelentette, hogy az ügylettől eláll. A bíróság erre nézve több tanut hallgatott ki, akik ezt jórészt igazolták. Szilas Mór alperes képviselője, Schwartz Gyula dr. marosvásárhelyi ügyvéd erre a bizonyítás kiegészítését kérte arra vonatkozólag, hogy ő csak arra az esetre ígérte az ügylet stornirozását, ha az a budapesti vállalkozó, akitől ő a Jegyesek Albumát alvállalatba vette, ehhez hozzájárul. A bíróság erre a tárgyalás folytatását folyó hó 30-ára tűzte ki.

§ Stampfl Gusztáv pöre. A leghíresebb magánművész és havelok-tulajdonos, Stampfl Gusztávnak mára volt kitűzve a tárgyalása az

aradi törvényszéken. T. Gusztáv büvészfejedelem ugyanis nem szalonképes dolgokat írt Ottrubay nyugalmazott törvényszéki elnökről a bírósághoz küldött beadványában. Az öregnek különben régi rossz szokása, hogy lehetőleg nem jó jelzőkkel látja el a különféle pöreiben szereplőket s emiatt sok kellemetlensége volt már. A mestert most rágalmozással vádolják meg és ez ügyben ma lett volna a tárgyalás, ha az ellenfél újabb tanuk kihallgatását és iratok beszerzését nem kérte volna. Így a mai tárgyalást bizonytalan időre el kellett halasztani.

SZERENCSETLENSÉG az aradi korcsolyapályán

Beszakadt a jég. — Korcsolyázók a vízben.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 22.

Szerencsés véletlennek tulajdonítható, hogy ma nagyobb katasztrófa nem történt a városligeti korcsolyapályán. A jég ugyanis beszakadt és egy csomó gyerek, meg néhány felnőtt a hideg vízbe került. Akik a jég alá kerültek, azokat gyorsan sikerült kimenteni és így egyelőre az ijedtségen meg a hűlésen kívül nagyobb bajuk nem történt.

Ez esettel kapcsolatosan nem hallgathatjuk el a közönség soraiban megnyilvánuló zugolódást, amely a pálya ellen hallatszik. A publikum nincs megelégedve a jéggel, nem tartja modernnek ezt a pályát és egyáltalán nem látja vele kielégítőnek ilyen nagy város jég-sport igényeit. Ezt feltétlenül figyelembe kell venni a pályagondozónak, s azoknak, akiknek hatáskörébe tartozik a közönség ily irányú kívánalmainak kielégítése.

A mai balesetről, amely szerencsére nagy bajokat nem vont maga után, ezt a tudósítást közöljük:

Rossz a jég.

Az aradi jégpálya ellen már régebben hangzottak el panaszok, amelyeknek kapcsán sokan azt jósolták, hogy a pályán nagyobb szerencsétlenség történhetik. Ugyanis nem várták meg, amíg a jég kellő vastagságúra megfagy, hanem ráeresztették a nagyszámú közönséget; a jég nem bírta el a súlyos terhet és folytonosan hasadozott. Néhány héttel ezelőtt egy aradi ügyvédjelölt alatt beszakadt a jég és a fiatalember derékig süppedt a vízbe. Akkor nem csinált ebből nagy dolgot a közönség, mert úgy gondolkodtak, hogy ilyen apró baleset másutt is megtörténik.

Voltak azonban, akik ekkor figyelmeztették a jég felügyelőjét, Pécskán Jánost, hogy hozza rendbe a pályát, míg nagyobb katasztrófa nem történik.

— Tessék csak rám bízni, én tudom mit csinálók — mondogatta Pécskán.

És ezzel az öreg az összes szabályoknak megfelelően elintézte az ügyet. A pálya tovább is ilyen állapotban maradt. Sőt még tovább romlott. Olyan hasadékok voltak rajta, hogy a gyerekek versenyugrásokat rendeztek a nyílások fölött. Amikor már nem lehetett átugrani a hasadékokat, a felügyelő deszkával hidalta át azokat. Különösen a Mittelmann-féle gyártelep felé eső oldalon volt szinte használhatatlan a jég. A felügyelő — ezt nem lehet tagadni — figyelmeztette is a közönséget, hogy arra ne

járjanak. A gyerekek azonban nem fogadtak szót. És ebből keletkezett a mai baleset.

A mai szerencsétlenség.

Ma délután már olyan állapotban volt a jégpálya, hogy nem lett volna szabad a közönséget ráereszteni. Ugy négy óra felé kiment a jégre Hehs Vilmos gyógyszerártulajdonos, aki a pálya rossz állapotára figyelmeztette a jégfelügyelőt.

— Egy óra múlva úgy is elzárom a pályát — mondta Pécskán.

— De ebből baj lehet, hiszen életveszélyes az itt tartózkodás — mondta Hehs.

— Ne tessék félni. Máskor is volt már így, még se lett semmi baj.

Azonban a felügyelő szeme ugylátszik ma rossz volt, mert a baj nemsokára tényleg bekövetkezett.

Zinner Béla, a realiskola negyedik osztályába járó fiú, egy aradi vasuti tisztviselő fia, a pályának a Mittelmann-telep felé eső veszélyes részén korcsolyázott. A jég egyszerre csak nagyot roppant és beszakadt. A fiú nyakig a vízbe esett. Az volt a szerencse, hogy a félkarja a jég szélében fennakadt és kapaszkodni tudott addig, amíg segítség érkezett.

Ez a baleset nagy konsternációt keltett a nagyszámú korcsolyázók között. A felügyelő a veszélyt látva, kétségbeesetten kiáltozott:

— Azonnal hagyják el a pályát.

— Mindenki menjen a pavilonba!

A közönség ijedten futott a pavilon felé és a nagy tolongásban sok ember egy csoportban a jégpálya középső részére került. Ekkor a jég itt hirtelen meghasadt és a ficánkoló gyerekek alatt beszakadt. Csaknem leirhatatlan rémület támadt. A szülők kétségbeesetten kiáltoztak; mindenki a gyereket kereste, a gyerekek pedig szüleik után sikoltottak. Ezen a tizméter hosszú területen izgalmas jelenetek voltak. Mindenki azt hitte, hogy az ő hozzátartozói kerültek a jég alá. Néhány pillanat alatt azonban kiderült, hogy nincs olyan nagy baj, mint eleinte hitték. Annyi történt, hogy vagy tizenöt gyerek a vízbeesett. Voltak olyanok is, akik fejvel buktak a jég megnyílásából keletkező vizes mélyedésbe. Egy fiatal leányka, Morgenstern Erzsike, Morgenstern Gyula fogorvos bájos gyermeke épen fölakart hagyni a korcsolyázással és kifelé indult, amikor az uton megnyílt alatta a jég és térdig süppedt a vízbe. Szerencsére ott volt mellette a bátyja, aki gyorsan kihuzta a mélyedésből. Részint nyakig, részint derékig estek a vízbe többek között a következők: Amigó szállító fia, Rezső. Havasáruegynök leánykája, Bózsike és a bátyja, Hoffmann Sándor két fia, Gyula és Géza, Vásárhelyi László IV. gimnázista, Vuja György III. gimnázista és még többen. Vuja úgy került a jég alá, hogy segíteni akart bajba került kis társain és mentés közben maga is belepottyant a vízbe. A mentésben sokat segített Hehs László is, aki derekasan vonszolta ki a gyerekeket a vízből. A papája aztán kocsi-ra rakatta őket és hazaszállította a didergő fickókat.

A városban egész este sokat beszéltek a szerencsétlenségről, de jobbra tulzott színekkel és nagyobbnak tüntetve föl a balesetet, mint amilyen tulajdonképen volt.

Új jégpályát.

Azt már említettük, hogy a mostani jégpályát sehogyse tartják megfelelőnek a jég-sport művelői. Ugy gondolkoznak, hogy a többi nagyvárosok jégpályáihoz hasonlólt kellene készíteni beton alapozással. Ilyen pálya volt már

Aradon évek előtt, de nem tartották fenn, mert tulsokba került. Most a tornaegyesület akar jégpályát állítani és erre már úgy tudjuk, kapott is ingyen telket a várostól az Óvár-
térén.

AZ OLASZ KIRÁLY az abruzzói hereg ellen.

Fordulat a szerelmi regényben.

— Távirati tudósítás. —

Arad, január 22.

Egy párisi lap érdekes fordulatot jelez az abruzzói hereg és *Elkins Katharina* ismeretes szerelmi regényében. Arról szól a legújabb híradás, hogy a hereg ismételten föltárta szívét az olasz királynak s beleegyezését kérte a milliárdos amerikai leánnyal kötendő házasságához. A király állítólag kitért a határozott válasz elől s a családi tanács döntésétől tette függővé elhatározását.

A családi tanács tényleg foglalkozott is a hereg kérelmével, de határozatáról nem szivárgott ki eddig semmi pozitív dolog. Hír szerint beavatott helyen azonban tudni vélik, hogy *Margit* özvegy anyakirályné, valamint fivére, a génuai hereg erőlesen *ellenezték a házasságot* és semmi körülmények között sem hajlandók hozzájárulni a messalliance-hoz. A családi tanács végre is határozat nélkül osztott től. A király nem utasította el végkép az abruzzói hereget, hanem megkérte, hogy várjon türelemmel.

A hereg mindezek miatt arra határozta magát, hogy benyújtja a királyhoz címéről és katonai rangjáról való lemondását. A hereg tényleg így is cselekedett, lemondott hercegi címéről, az olasz királyi házhoz való tartozandóságáról, rangjáról, kivételes helyzetével járó minden előnyéről s méltóságáról és tudomására adta az olasz királynak, hogy ezentul közönséges polgári sorban kíván élni, mert csak így véli elhárítani azokat az akadályokat, amelyek házassága elé gördültek. A király egyelőre elutasította a lemondás iránti kérvényt, de az abruzzói hereg ennek dacára is ragaszkodik szándékához.

Ügyét e közben két mozzanat is komplikálta. A hereg tudniillik rendkívül népszerű a hadi tengerészetben s a hadi tengerészet több tisztje, köztük magasabb rangúak is elhatározták, hogy azonosítják magukat a hereg ügyével s amennyiben távoznék a hadsereg kötelékéből, követni fogják a nyugdíjba.

A másik mozzanat e hó elején közvetlenül a délolaszországi földrengési katasztrófa után játszódott le a „Regina Elena” nevű páncélos hajón. A hajó tisztjeinek zöme tudniillik kihallgatásra jelentkezett a királynénál, akit hódolatteljesen megkértek, hogy vesse latba befolyását az abruzzói hereg ügyének kedvező elintézése érdekében. A királynő kegyesen fogadta a tiszteteket, akiknek kijelentette, hogy bár személyesen mit sem tehet kérésük teljesítésére, annyit mindenesetre megtesz, hogy közvetíteni fogja a királynál intervenciójukat. Mielőtt azonban bármily elintéztést is nyert volna közbelépésük, Mirabelló tengerészeti miniszter tudomást szerzett a tiszték eljárásáról s a küldöttség tagjait szigorú hajófogással sújtotta.

Öngyilkosság a betegágyban.

Életunt vasutas.

— Az Aradi Közlöny tudóstólától. —

Arad, január 22.

Megrendítő öngyilkosság történt ma délután a szomszédos Pécska községben. Egy vasuti kalauz, akit már hónapok óta ágyhoz kötött gyógyíthatatlan betegsége, elkeseredettségében háromszor mellbeszurta magát és meghalt. A szerencsétlen ember az öngyilkosságot édesanyja és testvérei jelenlétében követte el bámulatos elszántsággal.

Az öngyilkosságról pécskai tudósítónk a következőket jelenti:

Jámbor Mihály negyvenhatéves államvasuti kalauz már hónapok óta súlyos betegen fekszik lakásán. A múlt esztendő nyara óta nem is teljesített szolgálatot, mert folyton súlyosodó szervi baján nem lehetett segíteni. Felesége, édesanyja és testvérei, akikkel együtt lakott, gondos szeretettel ápolták s igyekeztek betegségét türelhetővé tenni. Jámbor azonban tudta, hogy baja gyógyíthatatlan és e miatt, különösen az utóbbi időkben, nagyon elkeseredett.

A beteg szomorúsága feltűnt ugyanis a családnak, de azért senkisésem gondolta, hogy a szerencsétlen ember öngyilkosságot tervez. Ma délután a beteg szobájában tartózkodtak anyja és két testvére; ebéd után egy ideig beszélgettek vele, azután a szobában foglalatostkodtak. Ugy három óra felé feltűnt nekik, hogy *Jámbor* némán fekszik ágyában és a takaró fejére van húzva. Odamentek az ágyhoz és felemelték a takarót.

Rettenetes látvány tárult ekkor eléjük: *Jámbor Mihály vértócsában, holtan feküdt az ágyban.* Mellén hatalmas seb tátongott, mellette pedig egy nagy hegyes kés hevert. Szíve át volt szurva és semmi életjelt sem mutatott.

A megrémült emberek azonnal elküldtek *Villányi Izidor* dr. járási orvosért. Az orvos megállapította, hogy a beteg a nagy késsel *háromszor szíven szurta magát* és sebébe pár pillanat alatt belehalt anélkül, hogy egy jajszó hagyta volna el ajkait. Mialatt anyja és testvérei elfordultak az ágytól, ő bámulatos elszántsággal véget vetett kinos életének.

A hatóság még ma délután kiment a helyszínére; telefonáltak az aradi ügyészségnek is, mely megadta az engedélyt a temetésre. A szerencsétlent vasárnap délután temetik.

HIREK.

Gázzagu ivóvíz?

Az üzemigazgatói aggodalma.

— Az Aradi Közlöny tudóstólától. —

Arad, január 22.

Érdekes és különösen az újabban építő háztulajdonosokat és az új házakba költözködő lakókat érintő konfliktus van keletkezőben a város és a gázgyár között. A vízművek zárgondnoka, *Szathmáry Károly* üzemigazgató ugyanis a tanácshoz ma intézett beadványában azt a súlyos aggodalmát fejezi ki, hogy az *Erzsébet-köruton* lefektetett gázcsövek veszélyeztetik a viz izét s attól tart, hogy csőrepedés esetén a viz az egész uttesten lefektetett vízcsőbe bekapcsolt házakban élvezhethetetlen lesz.

Tehát a lakók ellehetnek készülve arra, hogy ők isszák az ország legdrágább, de azért a legrosszabb, esetleg gázzaggal telített vizét. Az üzemigazgató egész kategorikusan ki is jelenti említett beadványában, hogy annyira biztosra veszi a viz megrontását, hogy már most elhárít magáról minden felelősséget s egyszer-

mind felszólítja a tanácsost, hogy csináljon rendet s a gáztársaságot jó eleve figyelmeztesse a következőkre.

A zárgondnok, aki a vízfigyaszítás esökkenéseért a törvényszékkel szemben is felelős, azért tartotta szükségesnek ezt a vészkiáltást hallatni, mert az *Erzsébet-köruton* a gáztársaság úgy fektette le csöveit, hogy ezek közvetlen a vízhalózat mellett vonulnak el. A gázcsövek, melyek a kisnyomású gázhoz mérten meglehetősen vékony faluak, nemesak lehetlenné teszik a vízcsövek esetleges reparációját, hanem, mint említettük, csőrepedés esetén a vizet élvezhetetlenül, ihatatlanul megfertőzik.

A tanács a mérnöki hivatalhoz tette át az üzemigazgató beadványát, véleményadás végett, mert ha a helyzet tényleg olyan, hogy az *Erzsébet-körut* lakóinak ivóvize veszélyeztetve van, akkor haladéktalanul intézkedni kell, hogy a gáztársaság a hibát helyre hozza. A mérnöki hivatalban nem nézik oly sötét szemüvegen át az affért, mint ahogy azt *Szathmáry* igazgató látja. A *Forray*-utcában például hatvan-hetven centiméternyire fekszik egymástól a víz- és gázcső, továbbá szennyvíz- és csapadékesatorna, azért semmi baj sem származik belőle. Különbben is a gáztársaság a csöveit csak a tanács, illetve mérnöki hivatal tudtával fektethette úgy le, amint azt az üzemigazgató oly veszedelmesnek látja, s ha tényleg bajtól kellene tartani, bizonyára nem adtak volna a városházán engedélyt a viz megfertőzésére és élvezhetlenné tételére.

— **Időjárás.** A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 23-án az időjárás: változás nem várható.

— **A polgármester Budapesten.** Varjassy Lajos polgármester vasárnap utazik Budapestre, hogy a Westinghouse-gyár igazgatósági ülésén részt vegyen. *Kunz József* ugyanis arról értesítette a polgármestert, hogy a közel jövőben megoldásra váró nagy kérdések szükségessé teszik jelenlétét. Varjassy polgármester a miniszteriumokban is eljár több közgyűlési határozat jóváhagyását megsürgetendő.

— **Pietreich báró lett.** Bécsből táviratozzák: *Öfelsége Pietreich* volt közös hadügyminiszternek a bárói rangot adományozta.

— **Negyvennyolcas kör Aradon.** Ma este a háromnyolcshoz címzett vendéglőben az aradi függetlenségi párt légszámottévőbb tagjai összegyűltek, hogy újból megalakítsák a kimúlt 48-as kört. A gyűlésen *Nagy Kálmán* elnökölt. Elmondotta, hogy szükség van a régi negyvennyolcas kör feltámasztására, mert habár a függetlenségi párt van, uralmón, mégis ez a párt a leggyengébb most. Indítványozza, hogy alakítsák meg a pártkört, amelyben a régi negyvennyolcasokat szívesen látják, az újakat azonban kevésbé. A kör nemrég belső villongások következtében feloszlott, most azonban reméli, nem úgy lesz, mint akkor volt. Indítványozza, hogy válasszanak most szervező-bizottságot, amely mához egy hétre terjessen a gyűlés elé javaslatot és ugyanakkor alakítsák is meg a kört. Általános helyeslés fogadta e kijelentést és nyomban megválasztották a bizottság tagjait: *Zima Tibort, Szalay Arnoldot* és *Sebessy Ferencet*. Ezután *Zima Tibor* beszélt s szép őszinte szavakban köszönte meg a bizalmat. Utána *Schwartz Jenő* szólalt föl, aki a kör céljaira 100 koronát ajánlott föl. Beszéltek még *Szalay Arnold, Schwartz Zsigmond, Leitner Ernő, Ravasz Imre, Hönig Ottó*, és végül *Nagy Kálmán* azzal rekesztette be a gyűlést, hogy mához egy hétre megalakítják a kört. A gyűlésen ezek jelentek meg:

Nagy Kálmán, Bedó Árpád dr., Póhm János, Banovics János, Sebessy Ferenc, Szántó Péter, Sza-

Iay Arnold dr., Zima Tibor, Bak Sándor, Schwartz Zsigmond, Tenner Alfréd, Borbély János, Kransz Mór, Bánhegyi László, Panker Viktor, Schaffer József, Gyenge Ferenc, Hönig Ottó, Fehér Gyula, Leitner Ernő dr., Schwarz Jenő dr., Weisz Farkas, Rothmüller Ferenc, Sztanity Mátyás, Ravasz Imre, Abraham János, Stark Sándor, Répásy Pál stb.

— **Renata főhercegnő nászutja.** Radziwil Jeromos herceg és ifjú neje, Renata főhercegnő tegnap hosszabb tartózkodásra Lussingrandeba érkeztek, ahol Károly István főherceg villájában szálltak meg.

— **Elnökjelölés az O. M. G. E.-ben.** Fővárosi tudósítónk jelenti: Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület mai igazgató-választmányi ülése után bizalmas értekezlet volt, mely a lemondott Desselffy Aurél gróf helyébe az O. M. G. E. elnöki tisztségére első helyen Károlyi Mihály grófot, második helyen Zsefenski-Róbert grófot, harmadik helyen pedig Bujanovics Sándort jelölte.

— **A főhercegnő imakönyve.** Érdekes kis epizód történt a jelenleg Tátralomnicon időző Izabella főhercegnővel, jobban mondva imakönyvével, melyet egy gyalogszámmal tett kirándulása alkalmával elveszített. A főhercegnő rémülten vette észre visszatérése alkalmával, hogy imakönyve hiányzik. Szerencsére egy vendég megtalálta és átszolgáltatta a főhercegnőnek, aki nagyon megörült, mikor a kis könyv ismét kezébe került. Vigasztalhatatlan lett volna — ugymond — ha elveszi az imakönyvet, amelyet a királytól kapott ajándékba, aki ajánló sorokat is írt bele.

— **Aradi automobil-gyár r.-t. bejegyzett cég.** A Westinghouse r.-t. cégbejegyzés iránti kérelmét az aradi királyi törvényszék ma tartott ülésében teljesítette.

— **Letartóztatás a nászuton.** Triesztből sürgönyzik: A bécsi rendőrség megkeresésére letartóztatták Ungár Pál és nejét, akik tegnap keltek egybe s nászutra indultak Velencébe. Ungár Pál Bécsben 5000 koronát sikkasztott. 2700 koronát találtak nála, amelynek eredetéről beszámolni nem tud. Ungárt, mint-hogy tüdőbeteg, a rabkórházba szállították, míg feleségét vizsgálati fogságba helyezték.

— **Ellopott értékpapírok.** Párisból jelenti egy távirat: Pontarlier pályaudvarán eddig ismeretlen tettesek ellopták a svájci szövetségi bank szelvényeivel telt zsákot, melyben 400,000 franknyi értékpapír volt. A tolvajok a rájuk nézve értéktelen szelvények nagyrészét szét-zörték az országuton.

— **Büntetés elől a halálba.** Fővárosi tudósítónk jelenti: Az Üllői-uti laktanyában ma éjjel után szolgálati revolverével hasba lőtte magát Csombos Antal 27 éves honvédhuzárőr-mester, akit a mentők beszállítottak a honvédségi kórházba, hol reggel 6 órakor meghalt. Csombos az éjjel egy Üllői-uti koreszmában mulatott, berugott és duhajkodni kezdett. Katonai őrző ment érte, de Csombos időközben a koreszmából eltávozott, maga ment el a laktanyába, ahol az öngyilkosságot elkövette. Főjebbvalói szerint Csombos az utóbbi időben részeges volt és ennek következtében most büntetés előtt állott.

— **Elhunyt tanító.** Bovacsék Mihály pécsi-kai népiskolai tanító ma délután 38 éves korában hosszabb betegeskedés után elhunyt.

— **Utlevél-forgalom.** Az aradi rendőrség utlevél-osztálya ma készítette el a múlt évi utlevél statisztikát. Az ügyosztály kiállított 316 utlevelet. Ebből 243 Európára szólt, míg Amerikába 73-an váltottak igazolványt. A tengeren tülra 27 iparos, 19 napszámos, 13 cseléd, 7 kereskedő, 6 földműves és egy tisztviselő ment kényeret keresni.

— **Eltörte a lábát.** Morschl József asztalos a vagongyárban egy vasúti kocsi szerelésénél dolgozott. A helyett, hogy szabálysze-

rien jött volna le a kocsirol, leugrott s jobb lábát bokában eltörte. Kórházba szállították.

— **Köszönetnyilvánítás.** Gruber Károlyné, Kétegyházáról egy doboz szivarvéget (három évi gyűjteménye) és Kovács Gyula kincstári számvevői hivatalnok ur pedig kilenc doboz szivarvéget voltak szivesek az aradi 1848-49-es agghonvédek részére adományozni. Amiótt az aradi 1848-49-es honvédegylet ezton is a leg-hálásabb köszönetét nyilvánítja. Simay István egyll. elnök, May Soma jegyző.

— **Megörült ijedteben.** Glück Samu, Andrényi-utca 13. szám alatti lakos arról értesítette a rendőrséget, hogy Dagodán Konstantin 16 éves inasa, aki tegnap este egy lámpás felrobbanásánál megijedt, gyanusan viselkedik. Folyton vizet kért s azt kiáltotta: ég a ház. Tisch Mór dr. megjelent a fiunál s a téboly jeleit konstataálta. Az elmeosztályba szállították.

— **Öngyilkos urasági inas.** Lakatos Izsó dr. orvos szobainas, Kovalik György ma reggel szodaoldatot ivott. Kihallgatható nem volt. Belső sérülésekkel szállították a kórházba.

— **Aranytombola.** A Központiban ma nagy aranytombola-estély, Carmelini közreműködésével.

— **Hol készül modern fénykép?** Korszerű modern fényképek elősmert legjobb hírű műterme, Kossak es. és kir. udv. és kamara-fényképésznel. (Weitzer J.-u. 3. sz.) 541

— **Tombola-estély a Gambrinusban.** Szombaton, január hó 23-án este modern bronz tombola, vasárnap, január hó 24-én pedig ezüst-tombola lesz a Gambrinus éttermében. A tombolatárgyak megtekinthetők Szabó Albert Andrássy-téri üzletének kirakatában. Tisztelettel Kánya Géza.

— **Szabó-féle pármái ibolya-szappan** a szappanok ideálja. Rendkívül kellemes, lágy habzása, finom ibolya illata s bőrpuhító hatása olyan, hogy egyetlen külföldi szappan sem versenyezhet vele. Készíti: Szabó Béla pipere-szappangyáros Miskolcon. Darabja 80 fillérért kapható minden gyógyszerárban s jobb divat-áru kereskedésben. Főraktár Aradon Vojtek és Weisz drogériájában. 47

— **Likőr aromák** kitünő likőrök előállítá-sára; — házilag — Vojtek és Weisznál. 171

Ma, szombaton Kovács és Novotny éttermében nagy tombolaestély.

TARKASÁGOK.

(A király szakállja.) Az aradi színház legközelebbi ujdonsága: A király, amelyet nagy sikerrel adnak a Vigszínházban. Hegedüs Gyula, a címszerep alakítója kifogyhatatlan ötletességével és ragyogó művészetével állandó jókedvben tartja a közönséget. Különösen a maszkja kelt nagy derűlt-séget. Hegedüs ugyanis a bolgár király maszkjában játsza ezt a szerepet. Ez annál érdekesebb, mert Hegedüs egyáltalán nem igen szokott szakállt ragasztani. Jó ideje mult, hogy egy magyar darabban, a Régi világ-ban szakállt vett föl és akkor is egy mostani aktív miniszter maszkjában jelent meg.

A közönség persze kitünően mulat a művész új ötletén és már belépésekor hangos kacagással fogadja. A bolgár király illetén való szerepeltetése azonban, ugy látszik, rosszul esett a budapesti bolgár ügyvivőnek. A diplomáciai ügyvivő ugyanis a premier után fölkereste Hegedüs Gyulát és meg-kérte, ne figurazza ki Ferdinánd öfelsegét, aki még csak nem is olyan régen király.

Hegedüs nagy komolyan végighallgatta a derék bolgár szavait és azután így felelt neki:

— Kérem szépen, szivesen megígérem, hogyha ez önt boldoggá teszi, hogy leteszem ezt a maszkot! De csak a 25-ik előadás után. Addig nem! Ez nálam babona! Akkor aztán kölcsönkérem a török szultán szakállát és abban fogok játszani! De akkor aztán jöhet nekem beszélni akár maga a török nagyvezér is, hogy ne figurazzam ki a szultánt. Ferdinánd cár az más: annak megteszem! Az együttérez velünk! De Törökország nem! Az százötven évig kinzott bennünket, most is ellenségünk — annak nem kegyelmezek! A huszonötödik előadásig azonban Ferdinánd szakállát sem vetem le. Különbben is azt mondják: nagyon jól áll az — orromhoz . . .

(A zsidófiu számtanpéldája.) Gyórokról írják ezt a kedves gyermektréfát: Tegnap a gyóroki állami elemi iskolában a számtanóra alatt a tanító kihívott egy zsidó tanuló és számtani példákat íratott föl vele. Azután kihívott egy román fiút, hogy a példákat fejtsse meg.

A gyerek roppantul törte a fejét, iszonyuan izzadt, de sehogyse tudta a példákat megfejteni.

— Na, fiam, hát nem megy? — kérdezte a tanító.

— Menne biz' az, de én zsidó által felirt példákat nem fejtek meg.

(A munkadíj.) Kacagatos jelenet történt ma délután a Városi kávéház mellett lévő autobus megállónál. K. aradi ur éppen fölakart szállni az autobuszra, amikor maga mellett a földön meg-láott egy tíz fillérest. Nem akart lehajolni érte, mert nincs rászorulva arra, hogy talált tíz filléresket fölvegyen. E helyett odaintette a kávéház előtt álldogáló hordárt.

— Itt van tíz filler a földön. Vegye fel és legyen a magáé.

A hordár fölvette. K. ur pedig el akart ro-bogni az autobuszon.

— Várjon csak, — kiáltotta a hordár, — mi lesz a munkadíjammal?

— Micsoda munkadíjjal? — kérdezte K.

— Hát amiért felvettem a 10 fillérest. Ezert nekem 20 filler munkadíj jár.

— Én nem fizetek.

— Nem? Nohát akkor tessék. — mondta a hordár és azzal dühösen odadobta a tíz fillérest, ahonnet felvette.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

Aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 22.

A hideg teljes erővel köszöntött be újra anélkül, hogy a vetéseket hótakaró fedné s így a fagy — mint ezt már több ízben ilyen esetben hangoztattuk — kárt tehet bennük.

A mezőgazdaság ezidőszerinti állapotáról eltérő vélemények vannak forgalomban, az azonban bizonyos, hogy a rendellenes időjárás az idén is nyomot fog hagyni maga után.

A gabonaüzlet alapirányzata szilárd.

Elkelt a mai piacon:

800 mm. buza	12.00—12.40
400 mm. tengeri	6.10—6.20
Rozs	9.40—0.00
Zab	7.70—0.00
Arpa	7.40—0.00

A gabonaárak 50 kilogrammonként koronában értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, január 22.

Kínálat, vételkedv gyenge. Amerika $\frac{1}{4}$ -el olcsóbb. 4 ezer mm. változatlan.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Deli zárlat	2 órai zárlat
Buza áprilisra ...	12.69—12.70	12.69—12.69
Tengeri májusra	7.26—7.27	7.26—7.27
Rozs áprilisra ...	10.02—10.03	10.00—10.01

Zab áprilsra ... 8.52-9.53 8.51-8.52
 Buza 1909 októberre 10.82-10.83 10.80-10.81
 Ross októberre ... 9.14-9.15 9.03-9.04

Zárul 5 órakor.

Utóközse üzletelen

Budapest kőbányai sertéskereskedelem.

— Január 22. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felüli súlyban — fillérig; közép páronként 400-40 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli súlyban 120-121 fillérig; fiatal közép páronként 240-240 kilogrammig terjedő súlyban 119-120 fillérig; könnyű páronként 230 kilogrammig terjedő súlyban 120-120 fillérig.

Szertial: Nehez páronként 260 kilogrammon felüli súlyban — fillérig; közép páronként 240-260 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig.

Sertéselészám: Január hó 19. napján volt készlet 22.517 darab, január 20. napján felfajtatott 563 darab, január 20. napján elszállított 523 darab, január 20. napjára maradt készletben 22.557 darab.

A hízott sertés üzlet irányzata: kellemesebb.

IDEGENEK ARADON.

— Január 22. —

Fehér Kereszt szálloda. Pápai Ignác kereskedő Pápa. — Stauberger Jenő utazó Oroshaza. — Balog Zoltán s. jegyző és neje Buttyán. — Wager Vilmos kereskedő Apatin. — Deutsch Aurél kereskedő Lugos. — Fischer János borkereskedő Budapest. — Biró Dani utazó Fiume. — Keszler Lajos utazó Budapest. — Pásztor Ferenc utazó Budapest. — Biró Ede dr. tanár. — Bartavári Bartuska Miksa vezérőrnagy Lugos. — Bura Hugó utazó Budapest. — Vajda Ignác kereskedő Budapest. — Rohács Lajos utazó Budapest. — Braun József földbirtokos Mezőberény. — Lantos József utazó Budapest. — Weisz Ede utazó Budapest.

Központi szálloda. Iver Károly utazó Budapest. — Vértessy Kálmán utazó Debrecen. — Erkstein Hugó kereskedő Budapest. — Lihtmann Manó utazó Budapest. — Z. Házas János utazó Budapest. — Gusztáv Demeter kereskedő Budapest. — Steiner Mór utazó Szombathely. — Donáth Mór utazó Budapest. — Löwy Jakab kereskedő Soborsin. — Goldberger Lajos utazó Budapest.

Vas szálloda. Klein Manó kereskedő Viiagos. — Leovtopar Vaszilie egyetemi tanuló Románia. — Dimitriu Floria gazdálkodó Románia. — Muszchel Rubin utazó Bécs. — Berger Ignácz utazó Silingyia. — Járai Sándor színész Ujpest. — Szepes Ignácz utazó Budapest. — H. Zádory Ferenc mészáros Brád. — Weinberger Izidor kereskedő Kőrösladány. — Merkler Béla mészáros Kurtics.

Pannonia szálloda. Rostás István s kereskedő Pécska. — Huller Stefánia nevelőnő Lugos. — Szalmássy Béla kereskedő Budapest. — Wagner János gőzmalomtulajdonos Z-dorlak. — Vajda Béla kereskedő Budapest. — Róth Jenő zongoraművész Pozsony. — Kiss András városi adóoszt. és neje Szeged. — Reisenberg József kereskedő Belényes.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szombat, 1909. évi január hó 23-án:

B) bérlet. B) bérlet.

Visszatérés Jeruzsálemből.

Színház négy felvonásban. Írta: Maurice Donnay. Fordította: Adorján Andor.

S Z E M É L Y E K:

Michel Aubier	Keszler Ede.	Trevieres	Faludy K.
Lazare	Delli Lajos.	Georges	Dlrői Mór.
Emile bácsi	Varray Jenő.	Henriette	K. Kápolnai J.
Aubier	Hunyady J.	Suzanne	Kőrös y Juci.
Dr Lordan	Polgár S.	Andrée	H. Harmath J.
Vovenberg	Mártonfi R.	Aucierno	Follinuszé K.

Kazdeta este 7 és fél órakor.

NYILTTÉR.*

Nyilatkozat.

Jegyzőkönyv felvétel Aradon, 1909. évi január hó 18-án, d. u. 5 óra 10 percek budaméri Ujházy Andor és az aradi Függetlenség politikai napilap f. hó 17-én megjelent számában előforduló egyik cikk ismeretlen szerzője között felmerült.

becsületügyben. Alalítottak, mint budaméri Ujházy Andor ur megbízottai a mai napon délután 5 órakor megjelentünk a Függetlenség politikai napilap szerkesztőségében, hol a felelős szerkesztőt kerestük oly célból, hogy idézett lap f. hó 17-iki számában „Nagy zsarolási pör Aradon” cím alatt megjelent s felünkre sértő cikk szerzőjének kilétét megtudjuk s a szerzőt felünk nevében a lovagiasság szabályai szerint elégtételadásra felszólítsuk. Dacára az előzetes avizálásnak, a szerkesztőség helyiségében a felelős szerkesztőt nem találván, kérdést intéztünk helyetteséhez, hogy a felünkre sértő cikk szerzőjét nevezze meg, mire kérdezett kijelentette: „a cikk szerzőjét csak az ügyesség felszólítására vagyunk hajlandók megnevezni!” Kijelentjük, hogy ez ügyet felünkre, budaméri Ujházy Andor urra nézve a lovagiasság szabályai szerint befejezettnak nyilváníjuk. Kmft. Vozáb József s. k. rtiszt t. főhadnagy. Baráth János s. k. bankpénztárnok, mint budaméri Ujházy Andor megbízottai.

Nyilatkozat.

Ezek után az ügyet bírói utra terelem. Az eljárást a lovagiasság gondolkodó közönség ítéletére bízom. Arad, 1909. évi január hó 19-én. Ujházy Andor s. k., az Aradi Hitebank és Takarékpénztár Részvénytársaság titkára. 572.

Limbbeck János és fia

Első magy. ktr. szab. érokoporó-gyára és temetőrendszert intézetébe.

Arad, színház-épület Varost és megyei telefon: 95

Házy Ferenc, saját, úgy kisleánya **Mari-ska**, valamint számos rokon és jóbarátai nevében is fájdalomtól megtört szívvvel tudatja a forrón szeretett és felejthetetlen jó nő, illetve édes anyja, testvér, meny, sógornő és rokon

Házy Ferencné szül Kiss Juditnak,

f. é. január hó 22-én, hajnali 1 órakor, életének 44-ik és boldog házasságuk 10-ik évében történt jobblétre szenderültét.

A boldogult földi maradványai január hó 23-án d. u. 1/4 órakor fognak Vécsey-utca 12. számú házban a róm. kath. szertartás szerint beszenteltetni és a felső temetőben lévő családi sírkertben örök nyugalomra tétetni.

Az engesztelő szt.-mise a boldogult lelki üdvéért január hó 23-án d. e. 9 órakor fog a főt. Minorita-atvák szentegyházában az egkek Urának bemutatni.

Aldás emlékére.

Arad, 1909. január hó 22-én

Vozáb Kalmanné szül. Kiss Iona, öz. Négl Jenőné szül. Kiss Piroška, földi Sza ó Lászlóné szül. Kiss Emma, testvérel. Házy Samuel apósa. Vozáb Kalmán, földi Sza ó Lás lo. Házy Imre és neje szül. Piko Piroška, sógorat és sógornője. Böhm Miklósné szül. Szeker Etta, Szeker Lajosné szül. Bohus Jolán. Böhm Miklós, Szeker Lajos, nagy-nenjei és nagybátyjai. 577

Minden külön értesítés helyett!

Winter János és neje, gyermekei: Sarolta, Béla és Rozsika, valamint a nagyszámu rokonság fájdalomteltlen jelentjük, hogy kedves fiunk, illetve testvérünk és rokonunk

Winter Sándor joghallgató,

folyó hó 21-én életének huszadik évében hirtelen elhunyt. Drága halottunk földi maradványait vasárnap, folyó hó 24-én délelőtt 10 és fél órakor fogjuk az izraelita temető halottas házából örök nyugvó helyére kísélni.

Arad, 1909. évi január hó 22-én.

Béke hamvaira!

MAGGI file
húsleves-kocka

1/4 liter forróvízzel rögtön
 egy tányér
 kitűnő, természetes
 húsleves ad.
 1 kocka 6 fillér.

Kapható minden fűszerkereskedésben,
 csmegeüzletben és drogeriában.

Aki

Önmagát és gyermekeit a
köhögés

rekedtség, katarus, elnyálkásodás erős dohányzás folytán beállott hurut és görcsös köhögéstől megszabadítani óhajtja, annak igen ajánlatos a

**Kaiser-fele
 Mell karamella**

(a három lenyövel)

5500 közjegyzőileg hitelesített bizonyítvány van erről.

Csomagja: 20 és 40 fillér,
 doboza 80 fillér.

Kapható: Suteri Földes Kelemen, Rajka Arpad, és Rozsnyay Mátya gyógyszerárakban Arad, Zombory János gyógyszerárak Szentháromsághoz Új-Szt. Anna, Szokoly Sándor Iria gyógyszerárak Lippa, Toffert Károly gyógyszerárak Elek, Krausz lemer gyógyszerárak Glagovacz, Vojtek és Weisz drogeriája Arad, Adler gyógyszerárakban, M.-Pécskán.
 257

Stock-Cognac

Medicinal

szavatolt valódi bor-párlat 250

Camis és Stock

gőzpároló telepéből

BARCOLA.

Egyedüli Cognac-gőzfőzde, állandó hivatalos vegyi ellenőrzés alatt. Kapható minden jobb üzletben.

**Használt
 ólom**

megvételre kerestetik

Schweierl hímzések újabb küldeménye, maradékok félárban.

Rosenblüh H. és Társa cég

értesíti a mélyen tisztelt közönséget, hogy az 1909. évre újlag, nagy elővételek folytán a már ismert **vászon és chiffon maradékokat** eladásra bocsájtja példátlan **olcsó áron**, minden egyes méterért teljes garanciát vállalunk, **tartós és hibátlan árukért.**

1000 drb.

kész, varrás nélküli alsó lepedő,
hófehér, bőr erős, darabja

1 frt. 40.

Maradékok

erős szálú pamut vászon 25 és 28 kr. **Irlandi** női ing és ágyneműre most 31 krajcár, ennek forgalmi ára különben 40 krajcár, vékony szálú legjobb és legszebb minőség most métere 33 krajcár 45 krajcár helyett.

Maradékok

chiffon és madapolan 27 krajcár, legjobb minőség mindenre alkalmas, 34 krajcár, végből vágva 45 krajcár.

Vidékre a maradékokból mintát küldünk, — az alsó lepedőből próba darabot, meg nem felelő árukért a pénzt bármikor visszaadjuk.

271

Schweierl hímzések újabb küldeménye, maradékok félárban.

APRO HIRDETÉSEK.

Keresek megvételre

Gáspár Ferenc Utazás a föld körül című 6 kötetes utazási művet. Ingusz I. és Fia könyvkereskedő, Arad

Becher és Hildeshelm-féle

világhírű pénzszekrények csakis Pollák Arnold szállítónál kaphatók
Arad, Petőfi-utca 175

Egy 2, esetleg három

szoba és mellékhelyiségből álló lakás azonnali kivételre kerestetik! **Cim Magyar-francia biztosító főügynökségénél.** 182

Üzleti könyvek:

strazzák másolókönyvek stb. Irodai kellékek, írószerek, levélpapírok és ügyvédi nyomtatványok legkedvezőbb beszerzési forrása. Kerpel Izsó könyv- és papirkereskedése. Játékkártyák árusítása. Ugyanott tanuló fiú és leány alkalmazást nyer. 262

Joinal Világlapja

bérletben és számonként, házhoz szállítva. eredeti árban **összes kedvezmények.** Mutatványszám ingyen. **Divatlapok! Folyóiratok!** 100 000 kötetes kölcsönkönyvtár. **Krausz Paulin Színházépület. Telefon szám 511. 291.**

Hirdetmény.

Geiszl Mihály és Eich István aradi lakosok Miksa-utca 2-3 sz. a. teikén egy épület-, szerszám- és műfa kereskedés felállítására telepengedély iránt folyamodván az 1884 XVII. t. c 27. §-a értelmében a telep helyszín tárgyalá-

sára határidőül folyó évi január hó 21-ének d. u. 8 órájára kitűztetik, a melyre az érdekeltek ez uton is meghivatnak azon észrevétellel, hogy a telep helyszín és tervrajza, valamint az üzem módjának leírása a kapitányi hivatal iparügyi osztályánál folyó évi január hó 21-ig, mindenkor a hivatalos órák alatt betekinthező s a netáni észrevételek írásban ugyanott, előszóval pedig a helyszíni tárgyalás alkalmával megtehető, mert a mennyiben ilyenek nem említettnek s ha köztekintetek gátlólag fel nem merülendnek, a telep engedély az idézett törvény 30 §-a rendelkezéséhez képest kifog adadni. **Sarlot,**

Hus-árjegyzék.

Van szerencsém a vevőim és a vevő közönséget értesíteni, hogy a mai naptól tetemesen leszállítottam a husárákat.

Mint elismert elsőrendű mészárszékembe csak kizárólag hizott göbő ökorhust árusítok, ugyszintén kizárólagosan fiatal borju hust, legprimább sertés husok, ugy zsir, szalonna és hájak tetemes árendedménnyel nagybani bevásárlásnál.

Sonkák, sódar, karéj füstölt, kolbászok friss és füstölt, uradalmak részére pörkölt szalonna nagy mennyiségben

napi árban.

Hus árak kilónként:

1. rendű pecsenye hus	68. kr.	Sertéshus prima	68. kr.
Leves hus	64. kr.	Sertés karaj	80. kr.
Szegy hus	52. kr.	Füstölt sonka, sódar és karéjmélyen leszállított ár	80. kr.
Fiatal borju eleje	60. kr.	Füstölt és friss kolbászok	80. kr.
Fiatal borju szelet	80. kr.		

A nagyérdemű közönség szives pártfogását kérve, maradtunk tisztelettel

Mányi Emil és Tsa

Boros Béni-tér. Vanicsek-ház.

Aradi Ipar- és Népbank.

Vagyon. **Mérleg-számla 1908. december hó 31-én.** Teher.

	Korona	fil.	Korona	fil.		Korona	fil.	Korona	fil.
Készpénz			291,519	67	Részvénytőke			1,500,000	
Váltótárca			8,041,411	57	Tartalékalapok:				
Aradi hitelegylet tartozása			298,130		általános tartalékalap	681,311	04		
Előleg értékpapírokra			180,557		hitelegyleti tartalékalap	3,265	28		
Folyószámlai adósok			1,582,848	42	nyugdíj-alap	152,182	71	836,759	03
Jelzálog kölcsönök			480,748	56	esejthei Varjassy József alapítv.			7,043	89
Zálogházi kölcsönök			266,360		Hitelegylet 5% biztossági alapja			10,064	51
Záloglevél kölcsönök	909,027	08			Betétek:				
Községi kölcsönök	491,796	93	1,400,824	01	betéti könyveeskékre	5,479,653	74		
Értékpapírok*) és sorsjegyek			957,526	46	folyó számlára	211,434	97	5,691,088	71
Nyugdíj-alap értékpapirjai			34,297		Visszleszámított váltók			4,030,548	73
Erepenzsek, szelvények, osztály-sorsjegyek stb.			16,183	35	Átruházott záloglevél és községi kölcsönök			1,275,246	74
Ingtatlanok:					Hitelezők			752,036	07
intézeti ház Aradon	206,032	04			Fel nem vett osztalékok és osztálysj.-nyeremények			1,559	
intézeti ház Békés-Uabán	145,493	63			Be nem fizetett betét kamat adó			13,250	66
egyéb ingatlanok	162,492	87	514,018	54	Előre felvett kamatok és elszámolatlan jövedelem			109,011	84
Adósok			304,473	82	Nyeresség áthozat 1907. évről	2,569	41		
Hátralékos és előre fizetett kamatok			45,025	10	Nyeresség 1908. évben	192,405	35	194,974	76
Felszerelések leírás után			7,660	49					
			14,421,583	99				14,421,583	99

*) Lásd a községi köztérny, záloglevél és állampapír 694,200 K.

Arad, 1908. évi december hó 31-én

HEHS BÉLA, s. k.,
vezérigazgató.

KELL LAJOS s. k.,
főkönyvelő.

SZALAY KÁROLY, s. k.,
elnök-igazgató.

INSTITÓRIS KÁLMÁN, s. k., KRISTYÓRY JÁNOS, s. k., REICHER FERENC s. k., Dr. TAGÁNYISÁNDOR s. k.,
igazgató. igazgató. igazgató. igazgató.

WALDER GYULA, s. k.,
igazgató.

Jelen vagyon- és teherkimutatást a törvény és alapszabályok értelmében megvizsgáltuk és rendben találtuk.

A FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG:

Dr. PRIEGL ISTVÁN, s. k., KOHN S. N., s. k., STEIGERWALD ALAJOS, s. k., GRÁBNER KÁROLY, s. k.,
f. ü. b. elnök. f. ü. b. tag. f. ü. b. tag. f. ü. b. póttag.

Az Aradi Ipar- és Népbank felügyelő-bizottságának jelentése az 1908. üzletéről.

Tisztelt közgyűlés!

A kereskedelmi törvény és az intézeti alapszabályokban előírt köteletségünknek megfelelőleg, az intézet ügyvezetését az egész éven át éber figyelemmel kísérvén, tisztelettel jelentjük, hogy a több ízben megtartott rovascsolásaink alkalmával az intézet kezelése alatt álló pénz és érték készletet mindenkor a szabályosan vezetett könyvekkel összehangóan és hiány nélkül találtuk.

Az igazgatóság által elének terjesztett 1908. évi zár-

számadásokat, mérleget, valamint a nyereség- és veszteség számlát a helyesen lezárt könyvek és zárszámadások alapján a törvény és alapszabályoknak megfelelően összeállítottaknak találtuk és elfogadásra ajánljuk az igazgatóságnak a lefolyt évi 194.974.76 korona nyereség felosztására vonatkozó javaslatát.

Ezek alapján indítványozzuk, hogy az igazgatóságnak a lefolyt üzleti évre vonatkozólag a felmentvény megadassék és ugyanezt a saját részünkre is kérjük.

Kelt Aradon, 1909. évi január hó 14-én.

Az Aradi Ipar- és Népbank felügyelő-bizottsága:

Dr. PRIEGL ISTVÁN, s. k., KOHN S. N., s. k., STEIGERWALD ALAJOS, s. k., GRÁBNER KÁROLY, s. k.,
f. ü. b. elnök. f. ü. b. tag. f. ü. b. tag. f. ü. b. póttag.